

MISKOLC VÁROS

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE

2017

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK.....	2	Térségi jelentőségű intézményi terület.....	49
A KÉZIKÖNYV ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDÖTT.....	3	Rekreációs terület.....	53
KÖSZÖNTŐ.....	4	Települési jelentőségű zöldfelület.....	57
1. BEVEZETÉS.....	5	Lakótelepi, társasházi terület.....	61
2. A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA.....	8	Kertes, családi házas terület.....	65
3. TELEPÜLÉSRÉSZEK.....	11	Kertes, családi házas területtől átalakuló kisparcellás mezőgazdasági és erdős terület.....	68
Alsóhámor – Bánkút – Bükkszentlászló – Bükkszentlélek – Felsőhámor – Jávorkút – Lillafüred – Ómassa – Újmassa.....	12	Kistelepülési terület.....	69
Berekalja – Diósgyőr – Majláth – Tatárdomb.....	13	Borházias terület.....	73
Bulgárföld – Előhegy – Kenderföld – Perces – Újdiósgyőr – Vasgyár.....	14	Kisparcellás mezőgazdasági terület.....	77
Győri kapu – Diósgyőri acélművek.....	15	Nagyparcellás mezőgazdasági terület.....	81
Komlóstető – Magashegy – Vargahegy.....	16	Erdős, fás terület.....	83
Bábonyi-bérc – Bodótető – Görögszőlő – Közdomb – Tetemvár.....	17	Vizek és környezetük.....	86
Avasi lakótelep.....	18	Közlekedési terület.....	91
Csabai kapu – Tampere városrész.....	19	6. JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA.....	95
Avastető – Kisavas – Nagyavas.....	20	Épületek.....	96
Belváros.....	21	Ablakok.....	108
Déli városkapu - Délkeleti iparterület – Martin-kertváros – Szirma.....	22	Kapuzatok, ajtók.....	114
Északi iparterület – Szentpéteri kapu.....	23	Homlokzatok, színek.....	121
Csorba-telep – Keleti városkapu – Zsolcai kapu.....	24	Részletek.....	124
Görömböly – Hejőcsaba.....	25	Kapuk, kerítések.....	127
Egyetemváros - Tapolca.....	26	Burkolatok.....	131
4. ÖRÖKSÉGÜNK.....	27	Kertek.....	133
Építészeti értékek.....	27	Zöldfelületek, közterek.....	138
Táji és természeti értékek.....	31	Utcabútorok.....	143
5. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK.....	34	Sajátos építményfajták.....	148
Belvárosi terület.....	38	Reklámhordozók, cégérek, logók, feliratok.....	152
Belvárost övező terület.....	43	Egyéb műszaki berendezések.....	157
Gazdasági, kereskedelmi terület.....	45		
Gazdasági területtől átalakuló nagyparcellás mezőgazdasági terület.....	48		

A KÉZIKÖNYV ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDÖTT

KÉSZÍTETTE: VÁTI Városépítési Tanácsadó és Tervező Iroda Korlátolt Felelősségű Társaság

SZÖVEG: Paksi Szilvia, Márkus Adrienn

TOVÁBBI RÉSZTVEVŐK: Arany Gergely, Molnár Csilla, Nyári Balázs, Szikszainé Hegyi Zsuzsanna

ÁBRÁK, TÉRKÉPEK: Márkus Adrienn

TOVÁBBI RÉSZTVEVŐK: Molnár Csilla, Nyári Balázs, Szikszainé Hegyi Zsuzsanna

FOTÓK: Pap Arnold Miklós

TOVÁBBI RÉSZTVEVŐK: Arany Gergely, Mácsai-Cser Júlia, Márkus Adrienn, Nyári Balázs, Paksi Szilvia, Szikszainé Hegyi Zsuzsanna
Gyulai Eszter e.h., Kapus Norbert e.h., Mogyorósi Fanni e.h., Tihanyi Barbara e.h., Tóth Kata e.h., Tóth Szilvia e.h.
Bátor Laca, Bodonyi Csaba, Gergely Péter, Juhász-Nagy Balázs, Kupcsik S., Műépítész, Rostás László, Serfőző Péter, Zsitva Tibor

KÖZREMŰKÖDŐK: Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS: Külön köszönetet mondunk a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Építész Kamara tagjainak a munkához nyújtott szakmai segítségért és támogatásért.

KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Lakosság, tisztelt Érdeklődők!

Miskolc Megyei Jogú Város nevében tisztelettel köszöntöm Önt, abból az alkalomból, hogy átnyújthatom a város Településképi Arculati Kézikönyvét.

Miskolc a különböző tájegységek találkozásánál, több település összezsugorításával nyerte el mai formáját. A korábbi, önálló települések – a mai városrészek –, napjainkban is őrzik eltérő karakterüket, egyedi arculatukat.

Kézikönyvünk számba veszi ezeket a történeti városrészeket, a városképi szempontból jól elkülöníthető arculati jellemzőiket, amelyek együttesen adják, jelentik és jelenítik meg Miskolcot.

A városképi „karakterológia” a felfedezés élményét adva összegzi az épített és a természeti értékeinket, megmutatja, milyen környezetben élünk. Ebből kiindulva végiggondolhatjuk, milyen jövőt képzelünk városunknak.

A múlt öröksége és a jelen születő értékek segítenek a jövő formálásában. Biztos alapot nyújtanak és irányt mutatnak ahhoz, hogy minél esztétikusabb, szebb és harmonikusabb környezetben élhessünk.

Kérem, Miskolc Településképi Arculati Kézikönyvét felütve tartson velem egy városnéző sétára, fedezze fel újra a várost!

Dr. Kriza Ákos

Miskolc Megyei Jogú Város Polgármestere

A MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ A KIVILÁGÍTOTT SÉTÁLÓ UTCÁVAL

FORRÁS: SERFŐZŐ PÉTER

1. BEVEZETÉS

Miskolc jól elkülöníthető részek együtteséből áll össze, lényegének meghatározásához tehát meg kell ismerkednünk a település elemeivel, amelyek pixeleket alkotva rajzolják ki a ma ismert városkaraktert. A felosztáshoz a látott elemek adnak támpontot, sokrétű szempontrendszerrel alkotva. A látvány mellé felsorakoznak a szakmai szempontok, így a tájkarakter-vizsgálat elméleti oldala, illetve az értékek beazonosításának elvárásai. A feladat a látható világ feltárása a háttér-tudás megismerésével segítve.

A közigazgatási terület térszeletenként való feltárása nem öncélú. A tények rögzítése biztos fogódzót kínál a későbbi döntéshozók számára, továbbá megfogalmazhatóvá teszi azokat a javaslatokat, amelyek a város külső képének további pozitív fejlődését szolgálják. Ha úgy tetszik, megteremti, kimondja a minőségi arculatformálás elveit, melyek mentén elindulva egy egységes és egyéniséggel erősített városkép jelenik meg.

A folyamat, amellyel mindez elérhető, hosszú időt vesz igénybe. Az alapok megteremtésénél tartunk most, fontos, hogy mennyire tartós és vállalható irányt követünk a továbbiakban. Mindez nemcsak néhány ember belügye. Az egész település jövője a tét, ezért valamennyi miskolci lakos megszólításra kerül. Jelen dokumentum új elvek mentén képzelet el a partnerség fogalmát. Ez az első olyan egyeztetési folyamat, amelynek nincs időbeli zárása. Végig nyitva áll a kapu, amin bárki, bármikor beléphet, és a változó időben alakuló véleményének hangot adhat.

LÁTKÉP ELŐTÉRBE A KOSSUTH UTCAI REFORMÁTUS TEMPLOMMAL

A Kézikönyv készítői Miskolc teljes közigazgatási területét vizsgálták. Ez is fontos újítást tartalmazó feladatelvárás. Míg korábban a település képét szinte csak az építészeti elemek által tartották meghatározottnak, itt az épített és a táji-természeti környezet egységére helyeződik a hangsúly. Minden és mindenki egy tanulási folyamat része, amelyik a táj fogalmának klasszikus elvei mentén mozog.

Ha a tájat említjük, sokaknak nem jut eszébe erről maga a városi terület. Holott ez is a táj része, az ember által formált területek közül a legintenzívebben átalakított. A folyamatot mindenki a környezetében is tapasztalhatja. A területek igénybevétele egyre intenzívebbé válik, ahol elég volt korábban kisebb beépített területrész, ott mára ennél többet igényelnek. Ezzel ellentétes folyamat az igénybe vett területek felhagyása, alulhasznosítása. A kettő együtt elvezet a teljes terület feléléséhez, a zöldfelületi természeti elemek aránycsökkenéséhez.

A mostani anyag éppen azt szeretné bizonyítani, hogy egy karakter fontos tényezője a növényállomány. Az érzetet befolyásolja, az összképet javítja a zöldfelületek jelenléte. A lombos időszakok utcaképét önmagában a fasorokkal, kerítésekkel javíthatjuk, az épületek a késő őszi-téli időszakban kerülnek csak előtérbe.

A Kézikönyv legfontosabb szerepe a feltáró részek elkészítése mellett a javaslatok kidolgozásában jelölhető meg. Szöveges és képi formában szerepelteti azokat a javaslatokat, amelyek betartása elvezet az egységes, ám egyediséget nem nélkülöző településképhez.

Az illeszkedés fontos, de nem a szomszédok motívumainak mechanikus átvételével azonosítható. A településképi illeszkedés sokkal inkább takarja

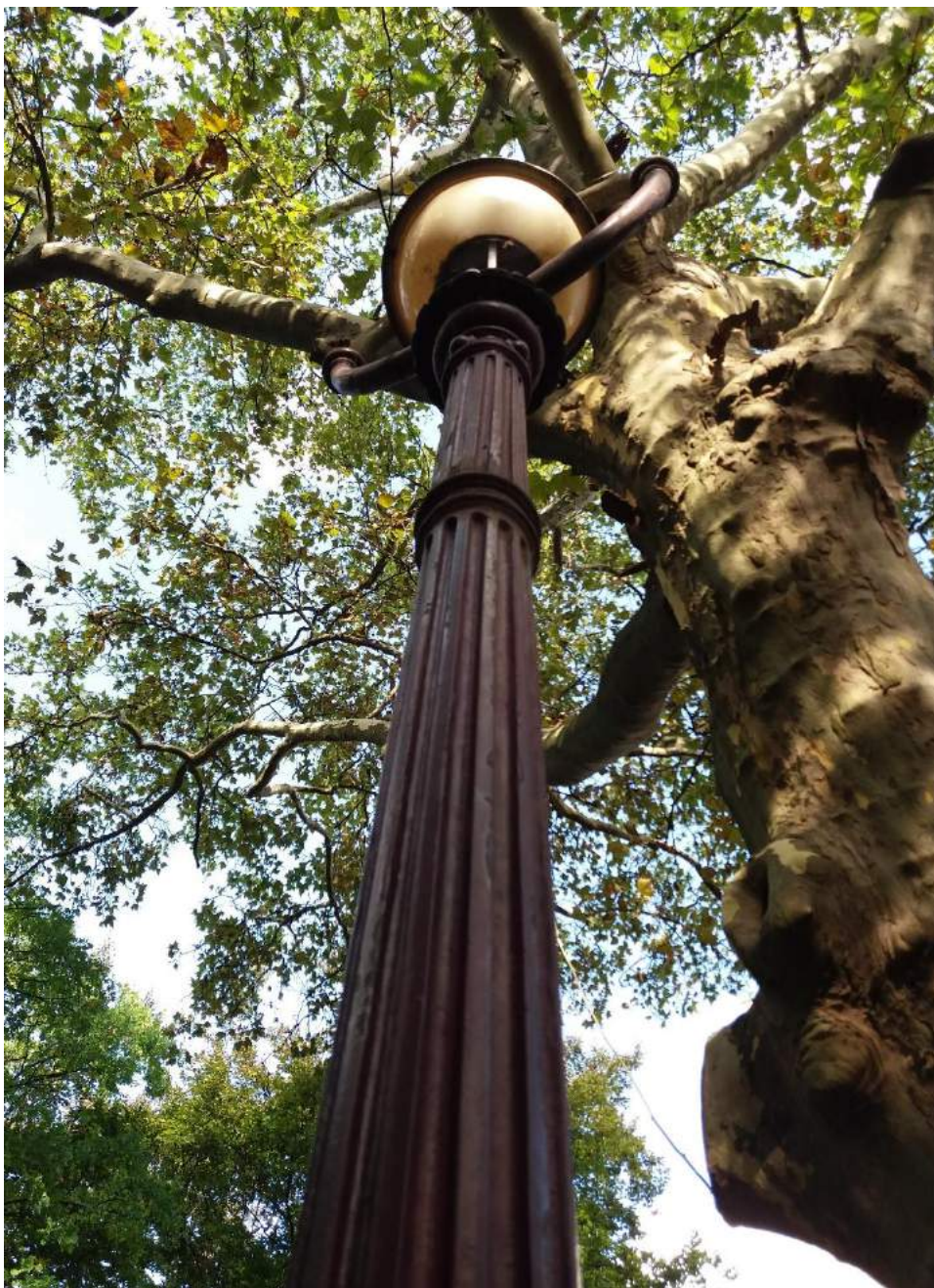
azt a szemléletet, amelyik a település, településrész egészének arculatát kívánja erősíteni, a nagy egész látványát követve.

A Kézikönyv nem képzeli magát mindenhatónak. Időbeli, térbeli, ismeretbeli korlátait felismerve a most tapasztalható elemekből leszűrhető javaslatokat fogalmazza meg. Törekszik a részletes tiltások kerülésére, hiszen nem egy adott anyag, adott tetőhajlásszög, vagy adott tetőgerincirány tehető felelőssé a településarculat romlásáért.

A Kézikönyv alapján születnek a településképi rendelet előírásai. Segítséget kell tehát nyújtania a joghatályos rendelkezések megfogalmazásához, melyeknek a normatíva és az egyedi mérlegelés közötti sávot kell elfoglalniuk. A rendelet szövegének mindenki számára egyértelmű üzenetet kell közvetítenie, miközben az egyedi – előre nem látható – helyzetek számára is megoldásul kell szolgálnia. A szinte lehetetlen feladat a rugalmasan normatív szabályozásban teljesíthető, amely a definíciókkal nem alátámasztható esztétikai követelményekre is választ ad.

Mindezekon túl jelen kézikönyv hozzátesz lakóhelyünk ismeretanyagához, megpróbálja az emberi környezettől elvárt alapértékeket közvetíteni. A közérthetőség és a szakmaiság kettőssége jellemzi, a különféle tájalkotó tényezők bonyolult kölcsönhatása szerint.

Egy-egy település még karakterterületein belül sem mutat homogén képet, mindenhol vannak olyan rejtett helyek, ahol valamilyen érdekesség, vagy éppen a történelem egy-egy szelete érhető tetten. A tájkarakter vizsgálata során éppen azokat a jellemzőket igyekszünk számba venni, melyek egy-egy területrész (ún. tájkarakter-terület) jellegét, karakterét a legmarkánsabban határozzák meg, azokat a tulajdonságokat, amelyek az egyes területeket

KANDELÁBER A BELVÁROSBAN

egymástól elkülöníthetővé teszik. Az egyes területek jellemzőinek ismerete segít meghatározni azokat a védendő táji tulajdonságokat, melyek megőrzése révén a hagyományos arculat, a kor lenyomatát jelentő elemekkel kiegészülve, továbbvihető. Mindez hasznos alapot nyújt ahhoz, hogy a lakosság jobban megismerhesse (és így jobban megszerethesse) települését. Emellett segít a fejlesztési irányok kiválasztásában, a települési arculatot érintő kérdések megválaszolásában is, összefoglalva tehát alkalmas eszköz arra, hogy segítségével a településeket élhetővé és széppé formáljuk – mely végső soron mindannyiunk célja.

A kezükben tartott Településképi Arculati Kézikönyv a mai képét rögzíti a településnek. Elkészítését a terület bejárása és körbefotózása, adatszolgáltatásként kapott művi és természeti lehatárolások feldolgozása, valamint történeti munkák áttanulmányozása segítette elő. A települési területre koncentrálni, miközben bemutatja a külterület sajátosságait is. Kiemeli azokat a tulajdonságokat, melyek egy-egy területrészt különbözővé, egyedivé tesznek. Döntően építészeti javaslatokat fogalmaz meg, ajánlásokat tesz az épített elemek mellett, a zöldfelületi elemekre is. Jó példákat mutat be, melyek bizonyos tulajdonságuk alapján követendőek a későbbiekben építkezni szándékozók számára. E dokumentumban a jók kiemelésére került sor, azokra a részletekre, amelyek átvétele arculatjavító hatású. A rossz példák bemutatásától eltekintettünk. Tettük ezt azon okból mivel nehéz megtalálni azt a határmezsgyét, amelyiken átlépve, az ízlésbeli eltérések hatására, rossz példává válik egy épület.

2. A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA

Miskolc az Észak-Magyarországi régió legnépesebb városa, Borsod-Abaúj-Zemplén megye székhelye. Népsége 158.101 fő (2016). Területe 23.667 ha, belterületének kiterjedése kelet-nyugati irányban 19 km, észak-déli irányban mintegy 10 km.

A város gazdag történelmi múlttal rendelkezik, Miskolc területe az egyik legrégebben lakott hely Európában. A Bársony házban megtalált Szeleta kultúra 60-70 ezer éves leletei elsőként bizonyították az ősember jelenlétét hazánkban.

A különböző tájegységek és fontos kereskedelmi utak találkozásánál kialakult település már a középkorban is kereskedőváros volt, majd 1365-ben Nagy Lajos király mezővárosi rangra emelte. A település történetének legjelentősebb helyszíne Diósgyőr vára, melyet már az 1100 évek elején említenek feljegyzések. A királynék váraként is ismert erődítmény fénykorát a 14-15. században élte. Újabb fénykora pedig, 2015-ben elkészült, és 2018-ban tovább folytatódó felújításához kapcsolódik.

A város elhelyezkedésének köszönhetően a 15. századtól kezdve regionális szerepet töltött be, majd a 19. századra fontos kulturális központtá vált. 1823-ben itt épült fel a mai Magyarország területén elhelyezkedő első kőszínház, melyben állandó magyar nyelvű társulat működött.

VÁROSKÉP AZ ÁVASI KILÁTÓBÓL

NAGYBOLDOGASSZONY PLÉBÁNIA TEMPLOM

VASGYÁRI EVANGÉLIKUS TEMPLOM

KOSSUTH UTCAI REFORMÁTUS TEMPLOM

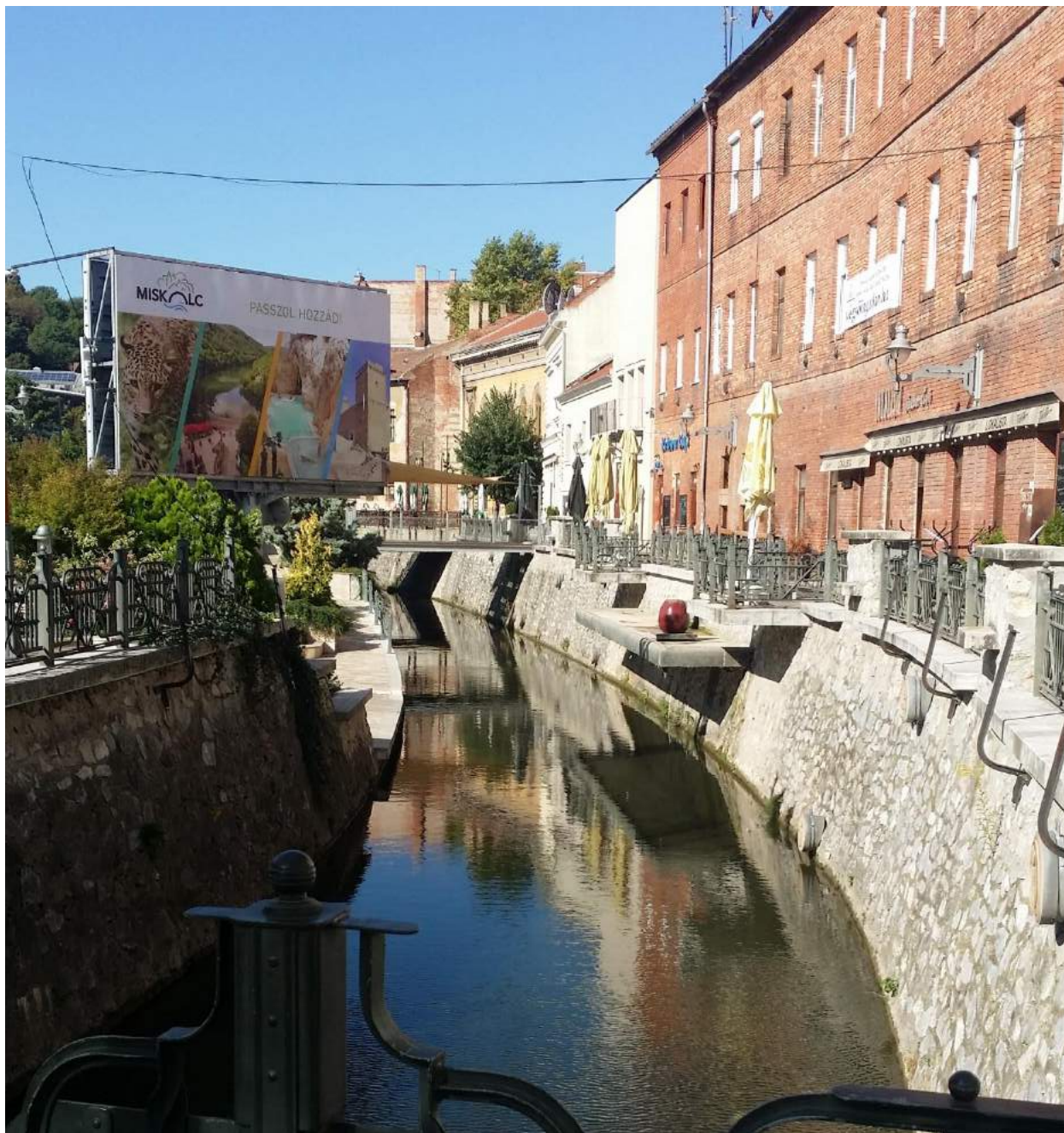
KAZINCZY UTCAI ZSINAGÓGA

Miskolc vallási szempontból is jelentős központnak számít, a városban valamennyi történelmi egyház (katolikus, református, evangélikus, izraelita) valamint több kisegyház létesítményei is megtalálhatóak. A számtalan templom, kápolna, zsinagóga, zárda és gyülekezeti terem építészeti minőséget és jelentőséget hoz a város arculatába.

Kiemelendő hazánk legmagasabb református temploma a Kossuth utcai református templom, a régió legnagyobb zsinagógája a Kazinczy utcai zsinagóga, a Vasgyári kolónia arculatához igazodóan vörös téglából épült Vasgyári evangélikus templom, valamint a reprezentatív Nagybaldogasszony minorita plébánia templom.

A 20. század közepétől több korábban önálló települést csatoltak a városhoz 1945-ben Diósgyőrt (Újdiósgyőr) és Hejőcsabát, 1950-ben Görömbölyt (Tapolca), Szirmát és Hámort (Alsóhámor, Felsőhámor, Jávorkút, Lillafüred, Ómassa, Újmassa, Szentlélek). Miskolc jelenlegi kiterjedését 1981-ben Bükk-szentlászlóval történő egyesítésével érte el.

A 20. században Miskolc településképe jelentősen megváltozott, nehézipari központtá, „acélvárossá” vált. A Diósgyőri Acélművek rendszerváltást követő

SZINVA TERASZ

bezárásával a nehézipar jelentősége megszűnt, azonban kulturális és idegenforgalmi szerepét folyamatosan erősíti a város. Miskolc legfőbb turisztikai látványosságai a miskolctapolcai Barlangfürdő, a Diósgyőri vár, a lillafüredi Palotaszálló és környezete, a Miskolci Nemzeti Színház, a Csanyik-völgyben elhelyezkedő Miskolci Állatkert és Kultúrpark, illetve a Bükki Nemzeti Park.

Miskolc az Észak-magyarországi régió legjelentősebb gazdasági képviselője, agglomerációjába 39 település tartozik, melyben közel 100.000 ember él. A számos helyi vállalkozás mellett több multinacionális nagyvállalat is képviselteti magát a városban, mely mind lakóinak, mind a környezetének jelentős munkalehetőséget biztosít.

Miskolc a térség kulturális, oktatási, közigazgatási központja is. 2008-ban elnyerte a Kultúra Magyar Városa örökös díjat. Nemzetközi jelentőségű rendezvényei több ezer látogatót vonzanak. Egyetemvárosa a régió legnagyobb felsőoktatási egysége, város a városban.

„Amit magamnak leszűrtem igazságként: nem születik miskolcivá az ember, még akkor sem, ha Miskolcon születik, de miskolcivá lesz vagy miskolcivá lehet...” Dobrossy István

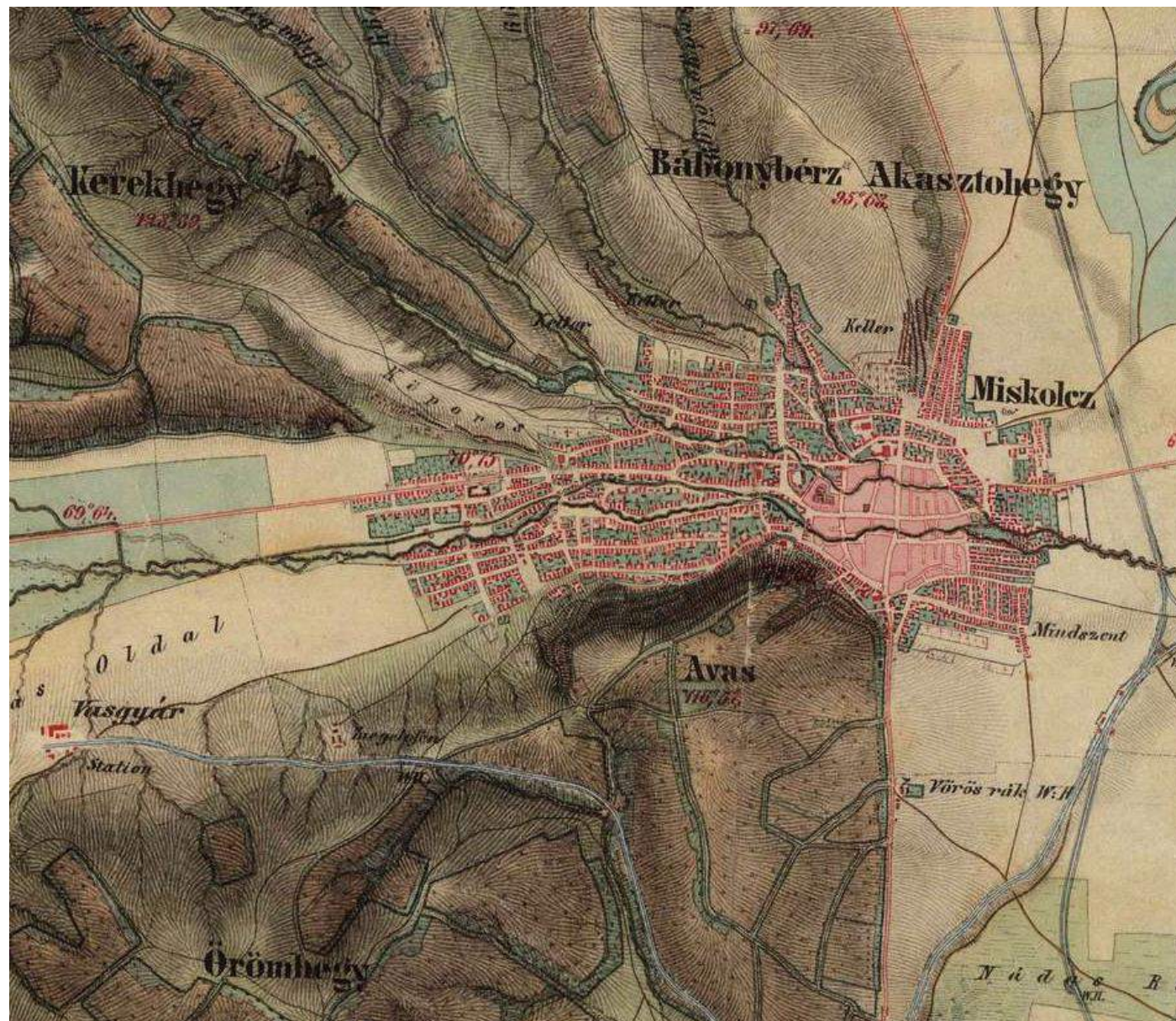
3. TELEPÜLÉSRÉSZEK

Miskolc kezdetektől fogva egy tagolt több pólus mentén felépülő település volt. Jelenlegi városrészei korábbi felépítéséből és hozzácsatolt települési rendszeréből alakultak ki.

Felépítésének bemutatása az eltérő megnevezésű részeinek szerepeltetése estében megkerülhetetlen.

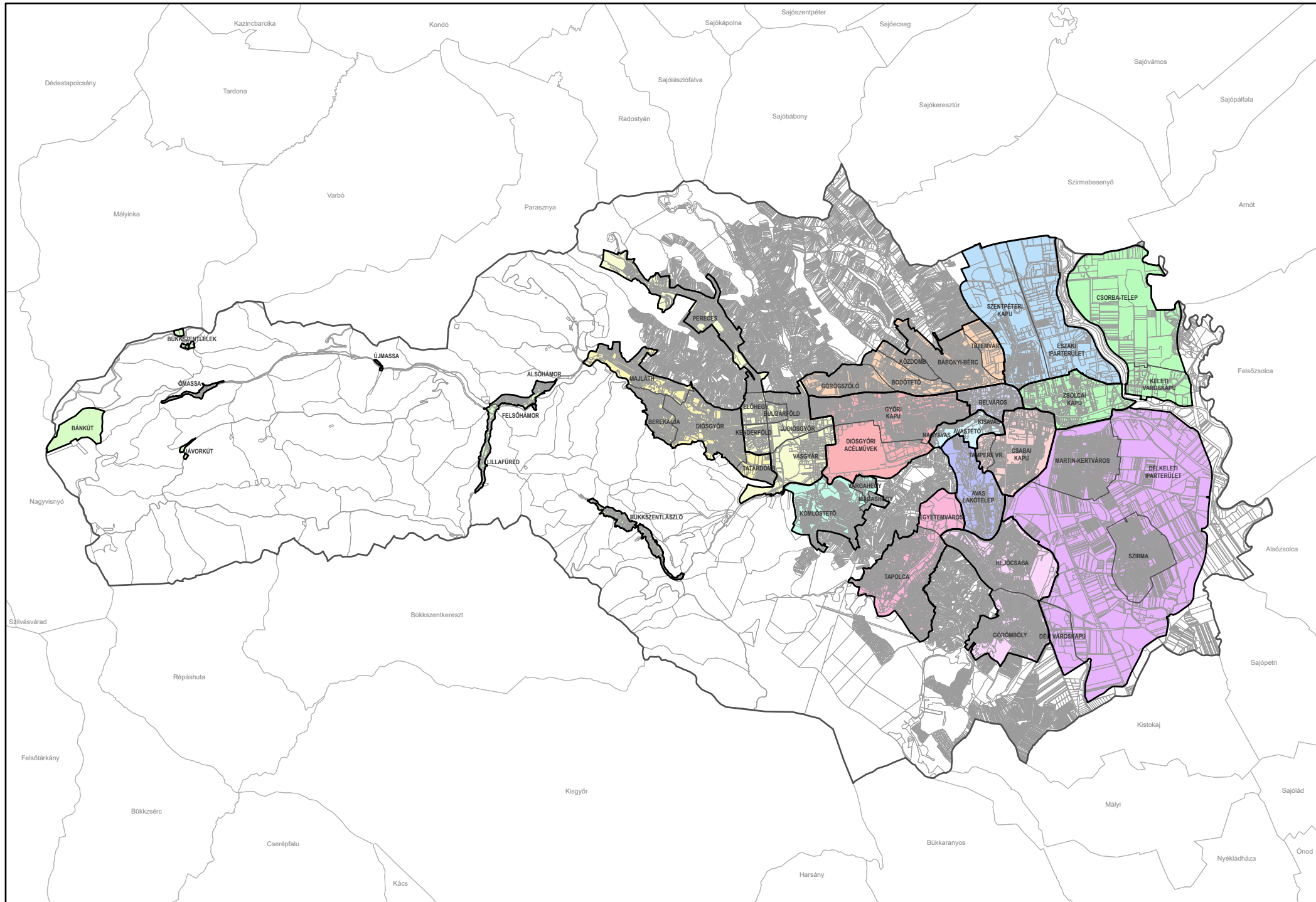
A következő oldalon a város sajátosságai alapján lehatárolt részeit mutatjuk be. Célunk egy olyan összefogott rendszer bemutatása, amely a legrészletesebb lebontást elkerülve, egy alkalmazható mennyiségű tagoltságot állapít meg. A beazonosított városrészek nem önálló elnevezést kaptak, hanem részeinek neveit vitték tovább.

Az ennél is részletesebb megnevezések iránt érdeklődők a karakterterületek lehatárolásának térképét tanulmányozhatják.

MISKOLC A II. KATONAI FELMÉRÉSEN

FORRÁS: [HTTP://MAPIRE.EU](http://mapire.eu)

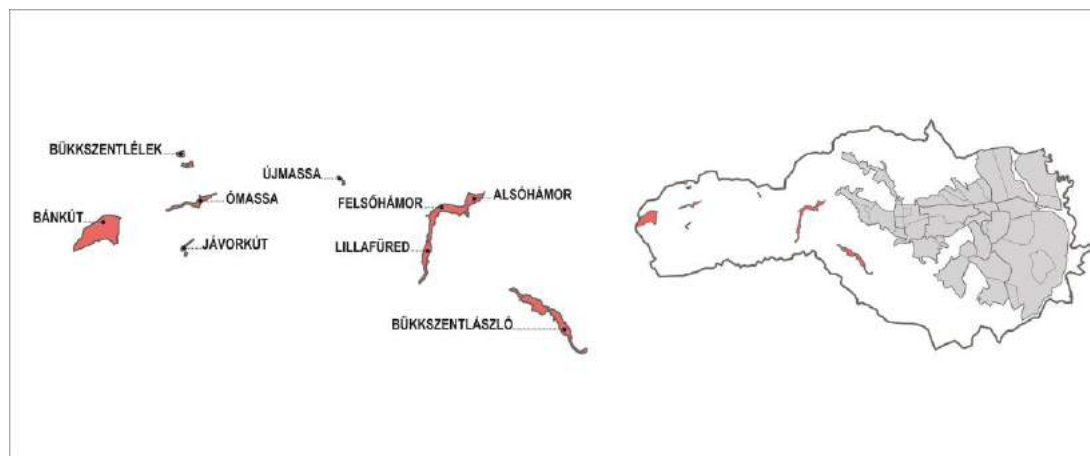
ALSÓHÁMOR – BÁNKÚT – BÜKKSZENTLÁSZLÓ – BÜKKSZENTLÉLEK – FELSŐHÁMOR – JÁVORKÚT – LILLAFÜRED – ÓMASSA – ÚJMASSA

A közigazgatási terület nyugati részén, a Bükk hegység változatos felszínén, természeti környezetben elhelyezkedő településrész.

A szabdalt területet két egykor önálló település (Hámor és Bükkszentlászló) és egy részterület (Bánkút) alkotja. Az 1950-ben Miskolchoz csatolt Hámor hét különböző részből áll össze Alsóhámból, Felsőhámból, Jávorkútból, Lillafüredből, Ómassából, Újmassából és Szentlélekből. Bükkszentlászló a „nagy Miskolc” legfiatalabb tagja. Az egyutcás település városhoz történő csatolása 1981-ben történt meg. A Bán-patak forrásáról elnevezett Bánkút Nagyvisnyó és Miskolc településhatárán helyezkedik el. Az állandó lakossal nem rendelkező terület sípályái közül hat helyezkedik el a város közigazgatási területén.

A városszert területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Gazdasági kereskedelmi terület
- Térségi jelentőségű intézményi terület
- Rekreációs terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Kertes, családi házas terület
- Kistelepülési terület
- Erdős, fás terület
- Vizek és környezetük
- Közlekedési terület

ÓMASSA TEREPADOTTSÁGOKHOZ IGAZODÓ SZERKEZETE

BEREKALJA – DIÓSGYŐR – MAJLÁTH – TATÁRDOMB

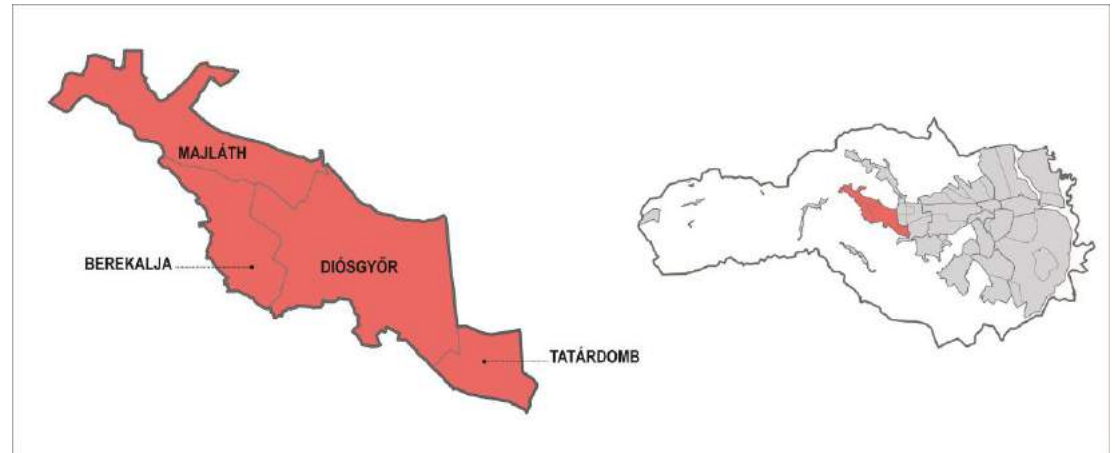
A Belvárostól nyugatra elhelyezkedő városrész központját Diósgyőr alkotja, tőle északnyugatra Majláth, nyugatra Berekalja, délkeletre Tatárdomb fekszik.

Diósgyőr hazánk egyik történelmi települése, melyet 1945-ben csatoltak Miskolchoz. Területe már az ősidők óta lakott, vára helyén a 12. századtól áll erődítmény. Középkori, IV. Béla által emelt vára ma műemlék, turisztikai látványosság. A városrész másik meghatározó eleme a kettős „S” alakban elhelyezkedő Diósgyőri lakótelep.

Majláth és Berekalja az 1886-ig önálló községként működő Felsőgyőr részét képezte (1886-ban Diósgyőrhöz csatolták). Története a középkorig nyúlik vissza, mikor helyi szerzetesrendek tevékenysége révén vált lakottá. Az uradalom birtokosáról elnevezett Majláth jellemzően lakótelepes és családi házas terület, míg a Bükk lábánál elhelyezkedő Berekalja inkább kertes övezet.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Gazdasági kereskedelmi terület
- Térségi jelentőségű intézményi terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Lakótelepi, társasházi terület
- Kertes, családi házas terület
- Kisparscellás mezőgazdasági terület
- Erdős, fás terület
- Vizek és környezetük
- Közlekedési terület

DIÓSGYŐR VÁRA

BULGÁRFÖLD – ELŐHEGY – KENDERFÖLD – PERECES – ÚJDIÓSGYŐR – VASGYÁR

A településrész a történelmi Miskolc és Diósgyőr között helyezkedik el, jellemzően észak-déli irányban kiterjedve. Bulgárföld nevét a 19-20. században területén gazdálkodó bolgár kertészekről kapta. Területén az 1930-as években indult meg a munkáslakások építése, majd az 1970-es években megindult a lakótelep építése.

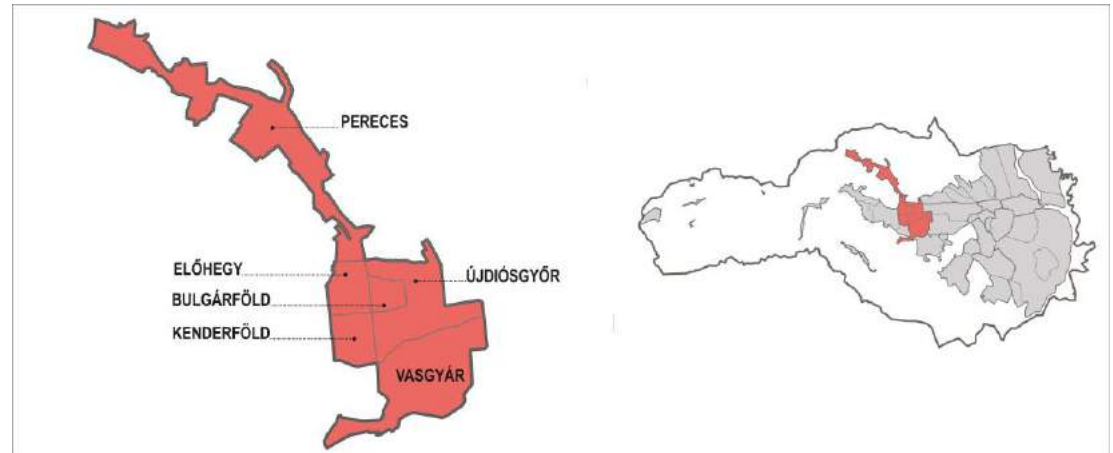
Vasgyár létrejött a Diósgyőri Acélművek létesítéséhez köthető. A gyári dolgozók és családjaiknak épített kolónia kialakítása 1868-ban kezdődött és a II. világháborúig tartott.

Perces Diósgyőr határában, a 19. században kialakult bányásztelepülés, melyet az anyatelepülés részeként 1950-ben csatoltak Miskolchoz. A városrész fejlődésére jelentős hatást gyakorolt az 1970-es évek bányabezárása.

A Vasgyár és Perces között elhelyezkedő Előhegy és Kenderföld főként lakótelepes (volt Kilián), míg Újdiósgyőr családi házas beépítésű terület.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Gazdasági kereskedelmi terület
- Térségi jelentőségű intézményi terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Lakótelepi, társasházi terület
- Kertes, családi házas terület
- Kertes, családi házas területté átalakuló kisparcellás mezőgazdasági és erső terület
- Kistelepülési terület
- Kisparcellás mezőgazdasági terület
- Erdős, fás terület
- Vizek és környezetük
- Közlekedési terület

ELŐHEGY JELLEGZETES CSILLAGVIZSGÁLÓ ÉPÜLETE

GYŐRI KAPU – DIÓSGYŐRI ACÉLMŰVEK

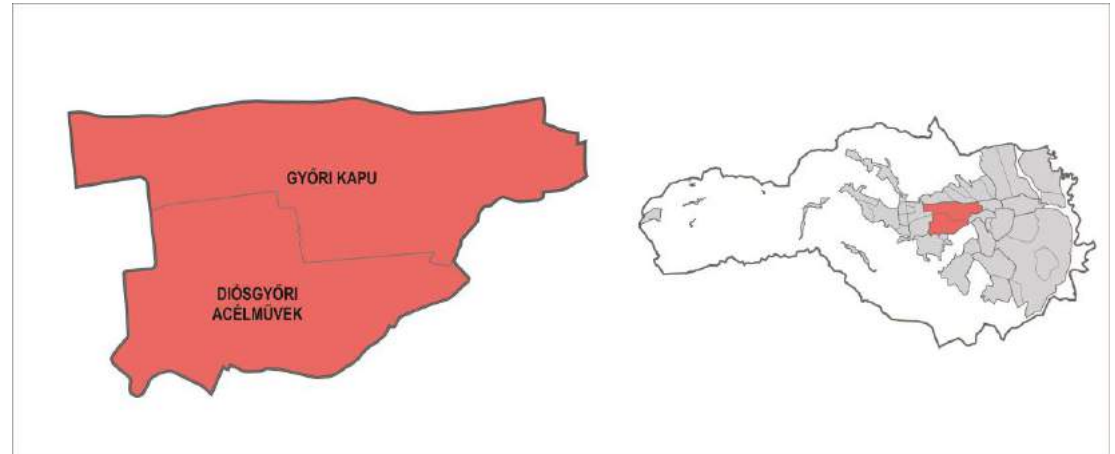
A Győri kapu – Diósgyőri Acélművek településrész a Belvárostól nyugatra, Miskolc történelmi településmagja és Diósgyőr között elhelyezkedő terület.

Miskolc középkori eredetű védőrendszerének utolsó felújítására 1739-ben került sor, ezt követően a város terjeszkedésével folyamatosan tolódtak egyre kijebb az egykori városkapuk is. Miskolc és Diósgyőr összeépülésének periódusát őrzi a Győri kapu beépülése. A területen először vámszedőhelyek, malmok álltak, majd a 18. században serház épület a mai Herman Ottó Gimnázium tömbjében, melyet a terület felparcellázása és további beépítése követett. A Győri kapu beépítettségének gyökeres változására a 20. század második felében került sor.

A diósgyőri kohászat a Bükkhöz és annak sebes vizű patakjaihoz a Szinvához és a Garadnához köthető. A hegység szűk völgyei azonban alkalmatlannak bizonyultak egy nagyobb telephely kialakítására, így ennek helyszínéül a Diósgyőr és Miskolc között elhelyezkedő területet jelölték ki. Az új telephely 1870-ben épült fel, majd folyamatosan terjeszkedés során az ország egyik legnagyobb kohászati komplexumává vált.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Belvárost övező terület
- Gazdasági kereskedelmi terület
- Térségi jelentőségű intézményi terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Lakótelepi, társasházi terület
- Kertes, családi házas terület
- Erdős, fás terület
- Vizek és környezetük
- Közlekedési terület

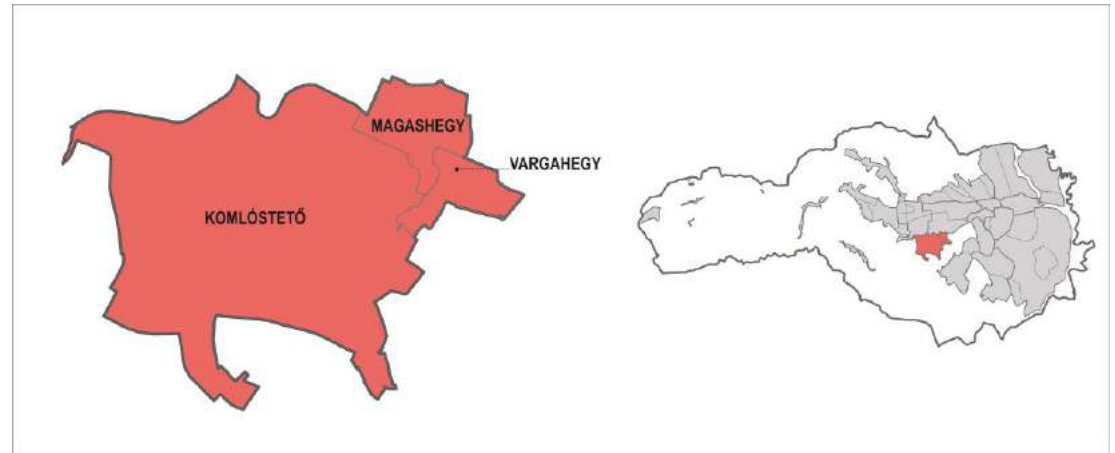
DIÓSGYŐRI ACÉLMŰVEK EGYKORI KELETI ERŐMŰVE

KOMLÓSTETŐ – MAGASHEGY – VARGAHEGY

A városrész a Diósgyőri acélművektől délre a Bükk lejtőin fekszik. Komlóstető és a tőle keletre elhelyezkedő Vargahegy és Magashegy a kohászok számára épített lakóterület, melyet főként lakótelepek és családi házas területek alkotnak. A területtől délkeleti irányban jellemző a zártkertek beépülése, és az üdülőtelkek lakóterületté való átalakulása.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Gazdasági kereskedelmi terület
- Térségi jelentőségű intézményi terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Lakótelepi, társasházi terület
- Kertes, családi házas terület
- Kertes, családi házas területté átalakuló kisparcellás mezőgazdasági és erdős terület
- Kisparcellás mezőgazdasági terület
- Erdős, fás terület
- Közlekedési terület

KOMLÓSTETŐ

BÁBONYI-BÉRC – BODÓTETŐ – GÖRÖGSZŐLŐ – KÖZDOMB – TETEMVÁR

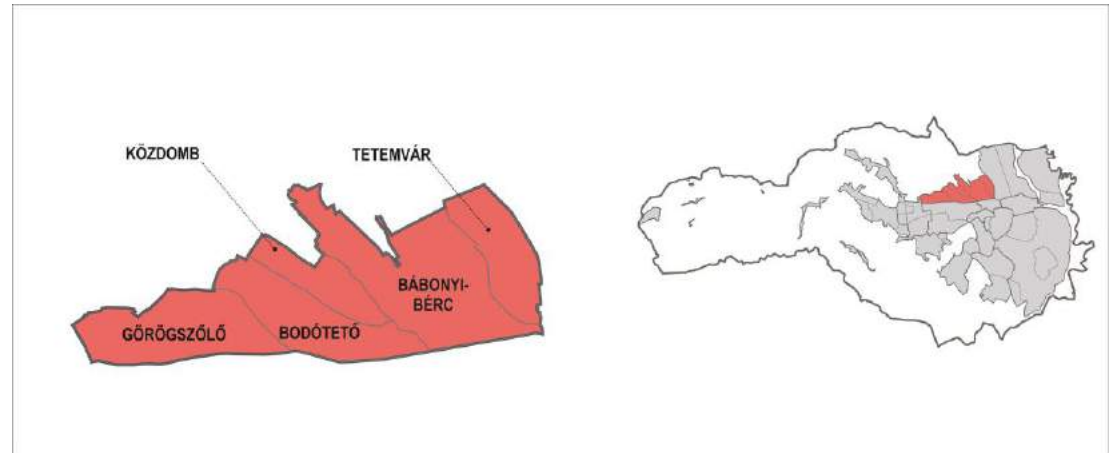
A Belvárostól északra, a Bükk lankáin elhelyezkedő településrész. Napjainkban a terület északi részén elhelyezkedő üdülőtelkek helyét folyamatosan átveszik a lakóépületek. Míg déli részén a lakótelepek és családi házas területek helyezkednek el.

A Tetemvár elnevezését a 17. század végi pestisjárványnak köszönheti, mivel az áldozatok többségét ezen a helyen hantolták el. A különös földrajzi név egy pincével, lakóházakkal, temetővel beépített városszéli domboldalt jelöl.

Bábonyi-bérc – Bodótető – Görögszőlő – Közdomb területén egykoron a szőlő- és gyümölcsstermesztés volt meghatározó, mára családi házas, zártkerti beépítés jellemző a dombokkal, völgyekkel szabdaltságot területe, ahonnan csodás kilátás nyílik a Bükkre és az Avasra.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Gazdasági kereskedelmi terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Lakótelepi, társasházi terület
- Kertes, családi házas terület
- Kertes, családi házas területté átalakuló kisparcellás mezőgazdasági és erdős terület
- Borházas terület
- Kisparcellás mezőgazdasági terület
- Erdős, fás terület
- Vizek és környezetük
- Közlekedési terület

A TETEMVÁRI DESZKATEPLOM

FORRÁS: MISKOLC VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

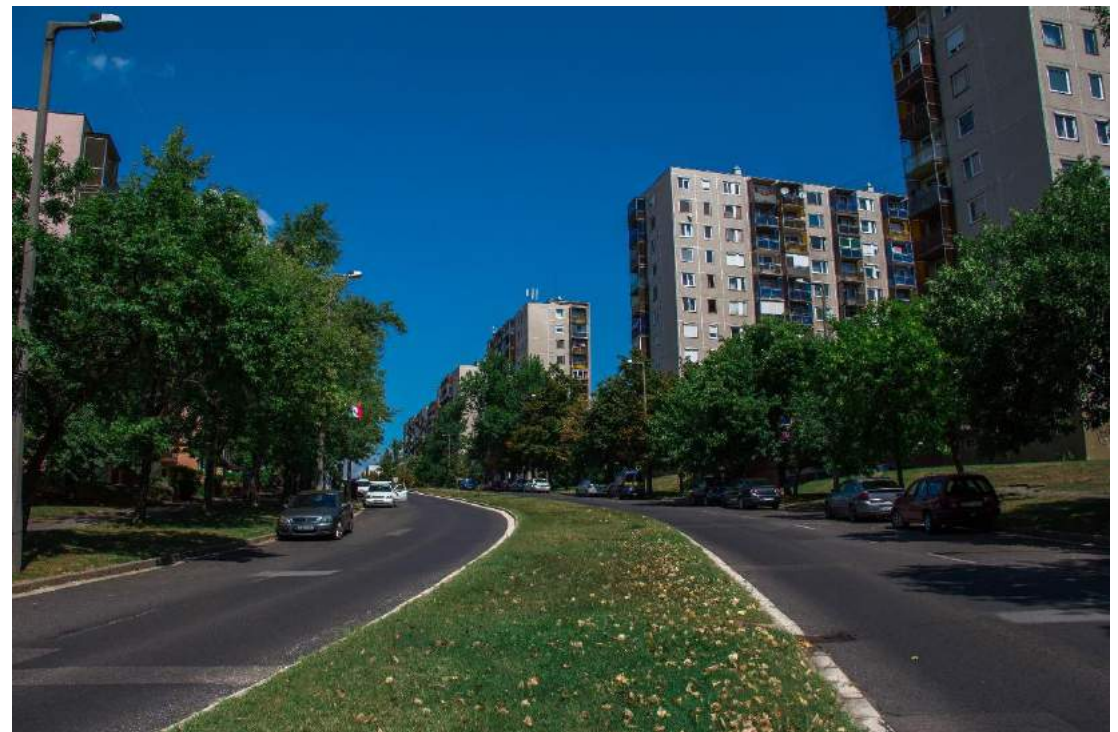
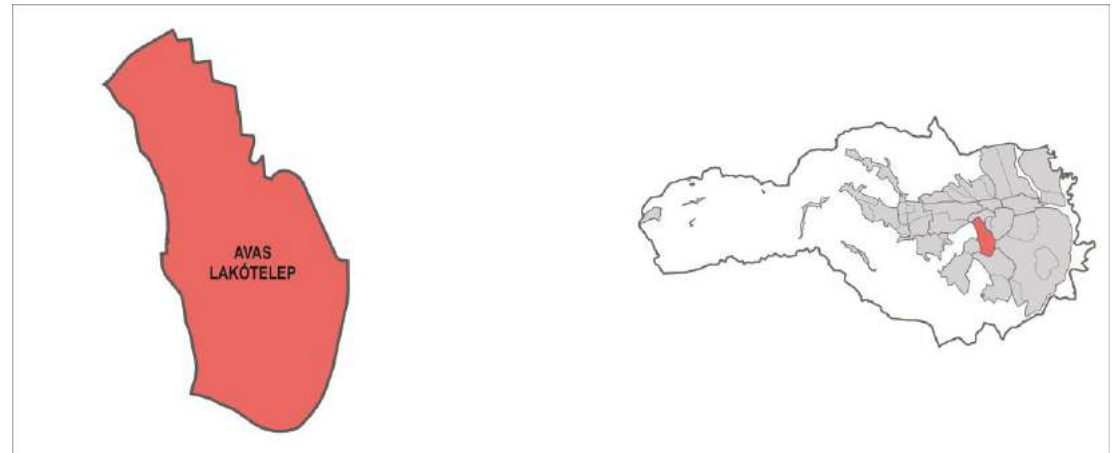
AVASI LAKÓTELEP

A Belvárostól délre elhelyezkedő Avas lakótelep (10 448 lakásával) gyakorlatilag város a városban. Az Avas lejtői 1973-1985 között három ütemben épültek be.

Az I. építési ütemben a terület délkeleti oldalát építették be. A Középszer utcával párhuzamos „avasi nagy fal” másfél kilométer hosszan húzódó tízszintes épületek sora, mely az első ütem lakásainak 82%-át adja. A II. ütem építési egységét a Szentgyörgy utca két oldalára telepítették, kelet-nyugati irányú mellékutakkal tagolva. Beépítési mértéke és burkolt felületei jelentősek. A III. ütem az előző elveit követi, de lényegesen lazább, élhetőbb kivitelben. A terület kereskedelmi, oktatási, egészségügyi intézményhálózata a lakos számból levezetve kellően kiterjedt.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Gazdasági kereskedelmi terület
- Térségi jelentőségű intézményi terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Lakótelepi, társasházi terület
- Kertes, családi házas terület
- Közlekedési terület

AZ AVASI LAKÓTELEP LÁTKÉPE

CSABAI KAPU – TAMPERE VÁROSRÉSZ

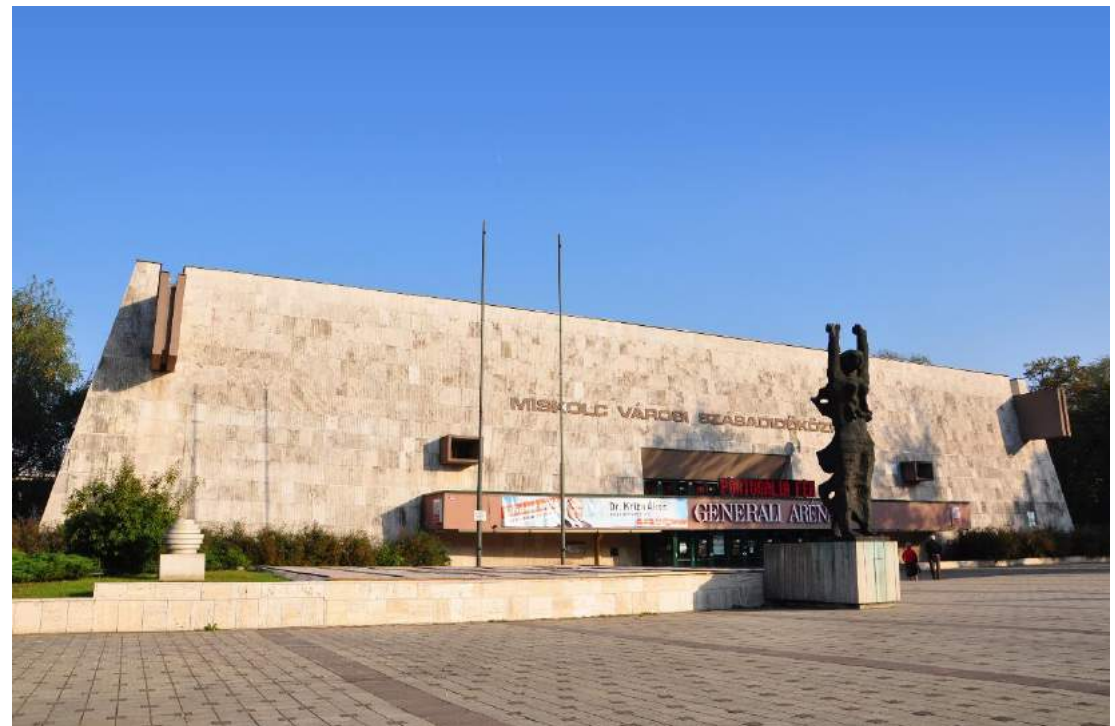
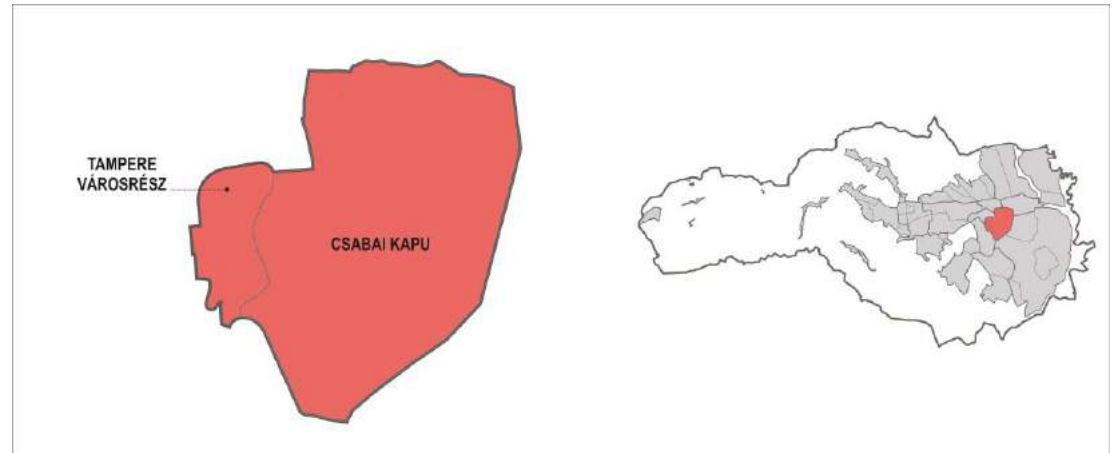
A Csabai kapu és Tampere városrész Miskolc város szívében a Belvárostól délkeletre elhelyezkedő terület.

A Csabai kapu Miskolc városfalakon túlnövő terjeszkedésének következtében létrejött városrész, mely a lakóterületeken túl fontos közigazgatási egységeknek (pl.: Sportcsarnok, Vigadó, Kórházak) és a Népkertnek, mint települési jelentőségű zöldfelületnek ad otthont. A Népkertet 1870-es években alakították ki, ekkor még a város szélének számító területen. Környezete az elkövetkező évtizedekben villanegyeddé alakult. A terület meghatározó eleme a Vörösmarty lakótelep és a Petneházy bérházak.

A Tampere városrész az Avas lejtőin elhelyezkedő lakótelepi, társasházias terület. Nevét Miskolc testvérvárosáról a finn Tamperéről kapta.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Gazdasági kereskedelmi terület
- Térségi jelentőségű intézményi terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Lakótelepi, társasházi terület
- Kertes, családi házas terület
- Vizek és környezetük
- Közlekedési terület

SPORTCSARNOK A CSABAI-KAPUBAN

AVASTETŐ – KISAVAS – NAGYAVAS

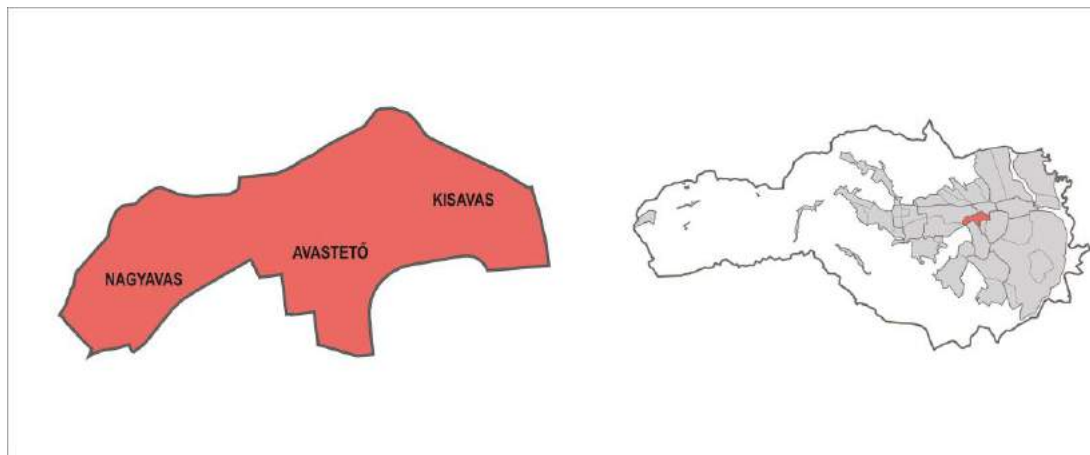
A városrész a Belvárostól délnyugatra, az Avas északi, északkeleti lejtőin helyezkedik el, illetve ide sorolt a történelmi Mindszent egy része is. A történelmi Avas pincesorainak keleti része Kisavasként, míg nyugati nyúlványa Nagyavas néven ismert.

Az Avas vulkanikus eredetű 234 méter magas domb Miskolc közepén, melytől minden irányban jól elhatárolódik. A terület adottságait kihasználva már korán megindult a szőlőtermesztés és ebből adódóan a homokkőbe vájt pincék és a fölējük emelt borházak felépülése. A virágzó borkultúrának a 19. század végén pusztító filoxérajárvány vetett véget, ezzel új funkciót adva a borházaknak lakó- és üdülőházak képében.

A domb legmagasabb része az Avastető kiterjedt zöldfelületekkel rendelkezik. Legmagasabb pontján helyezkedik el a város szimbólumává vált Avasi TV-torony, mely 72 méteres magasságával kilátóként is funkcionál.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Belvárosi terület
- Belvárost övező terület
- Rekreációs terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Kertes, családi házas terület
- Borházak terület
- Erdős, fás terület
- Közlekedési terület

MINDSZENTI TEMPLOM ÉS KÖRNYÉKE

BELVÁROS

Miskolc történelmi magját a Belváros alkotja, az ezen kívül található városrészek korábban vagy önálló települések voltak, vagy később épültek be.

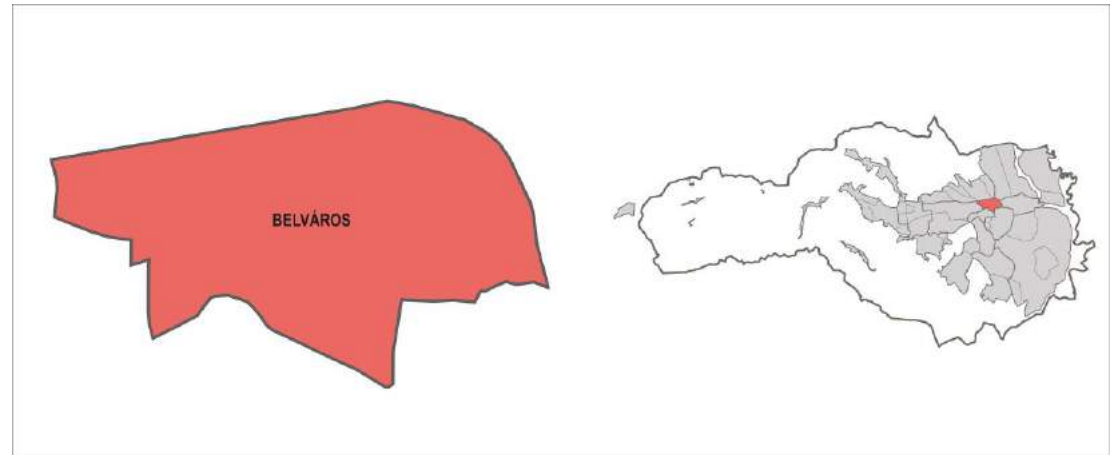
A település ősi magjának kialakulását elsősorban földrajzi tényezők befolyásolták. A Sajó, a Hernád valamint a Hegyalja felé vezető utak Miskolc környékén fonódtak egyé és vezettek Buda felé. Ősi magja valószínűleg a Szinvától délre, az Avasi templom és a Lonovics utca között lévő területen feküdt, mely az évszázadok során folyamatosan növekedés során érte el jelenlegi kiterjedését.

A Belvárosban a régi hagyományos központi funkciók, az igazgatási, kereskedelmi, egyházi és lakófunkció szerves egysége jelenik meg.

Jelentősebb utcái terei a Széchenyi utca, a Kossuth utca, a Déryné utca, a Kazinczy utca, a Városház tér és Szent István tér, az Erzsébet tér, a Deák tér, a Hősök tere, a Szemere kert és a Szinva terasz.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Belvárosi terület
- Belvárost övező terület
- Gazdasági kereskedelmi terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Lakótelepi, társasházi terület
- Kertes, családi házas terület
- Vizek és környezetük
- Közlekedési terület

VÁROSHÁZA

FORRÁS: MIKOM

DÉLI VÁROSKAPU – DÉLKELETI IPARTERÜLET – MARTIN-KERTVÁROS – SZIRMA

A városrész Miskolc közigazgatási területének délkeleti részén helyezkedik el.

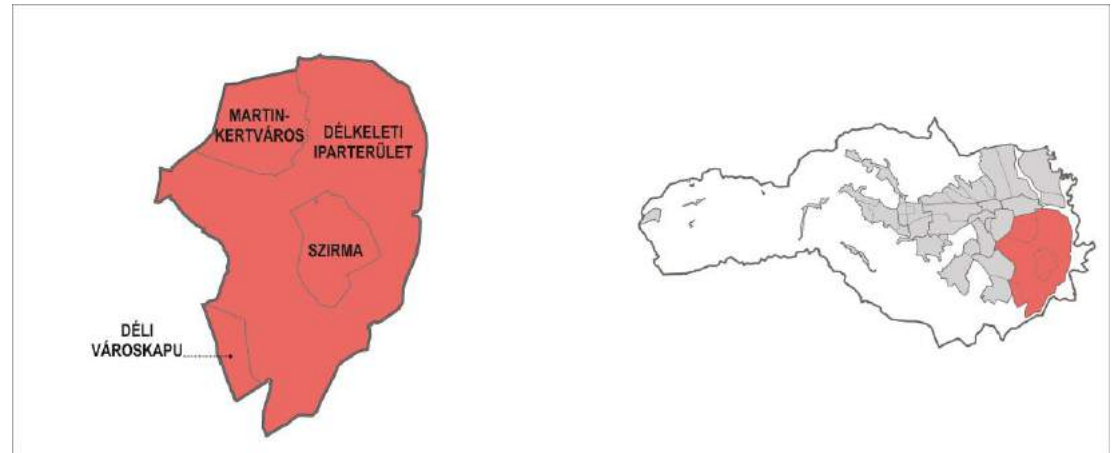
Szirma egykor önálló község, mely 1950-től Miskolc város része. Első hiteles említése 1343-ból származik, kezdetben a Miskolci, majd a Szirmay család birtoka. A Miskolchoz közeli egykor mezőgazdaságra berendezkedett település, ma kedvelt, békés kertváros.

Martin-kertváros ellentétben Szirmával sohasem volt önálló település. Először, mint Martin Károly birtokát említik, majd a telep kialakulásakor Hejőcsaba határához tartozott.

A Déli városkapu a 21. század fordulóján beépített gazdasági, kereskedelmi terület, míg a Délkeleti iparterület javarészt mezőgazdasági hasznosítású, jövőben gazdasági beruházások helyszínéül kijelölt terület.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Gazdasági kereskedelmi terület
- Gazdasági kereskedelmi területté átalakuló nagyparcellás mezőgazdasági és erdős terület
- Térségi jelentőségű intézmény
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Kertes, családi házas terület
- Nagyparcellás mezőgazdasági terület
- Vizek és környezetük
- Közlekedési terület

CSALÁDI HÁZ SZIRMÁN

ÉSZAKI IPARTERÜLET – SZENTPÉTERI KAPU

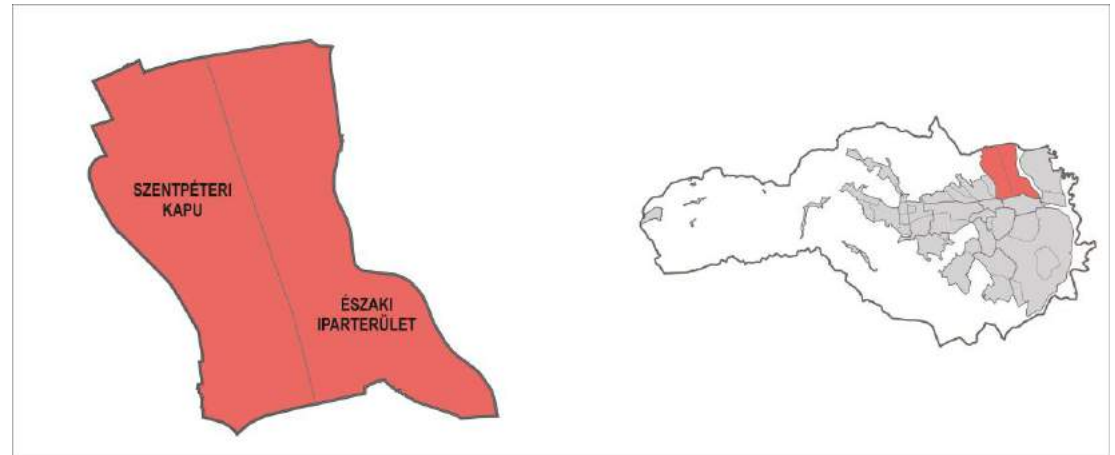
A Belvárostól északra elhelyezkedő Északi iparterület főként gazdasági, a Szentpéteri kapu jellemzően lakó funkcióval rendelkező városrész.

A Szentpéteri kapu a fontos, a Sajó és a Hernád forgalmát is lebonyolító közlekedési nyomvonal mentén alakult ki. Ugyanis a 18. századig Zsolca irányába a vízjárta területek miatt nem lehetett rendszeres közlekedést fenntartani. A Szentpéteri kapu a 19. század végéig csak néhány utcából állt. A 20. század elején épült fel a Felvidékről menekülő magyar tisztviselőknek helyet adó Hodobay Sándor tisztviselőtelep, majd később a Szentpéteri kapui lakótelep. A 26. számú főút két oldalán elhelyezkedő lakó- és gazdasági területeket magába foglaló városrészben, olyan jelentős intézmények is helyet kaptak, mint a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kórház vagy a Rendészeti Szakközépiskola.

Az Északi iparterület a vasútvonaltól keletre, a Sajó völgyében elhelyezkedő gazdasági, kereskedelmi terület.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Gazdasági kereskedelmi terület
- Gazdasági kereskedelmi területté átalakuló nagyparcellás mezőgazdasági terület
- Térségi jelentőségű intézményi terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Lakótelepi, társasházi terület
- Kertes, családi házas terület
- Kistelepülési terület
- Kisparcellás mezőgazdasági terület
- Erdős, fás terület
- Vizek és környezetük
- Közlekedési terület

CSILLAGPONT KÓRHÁZÉPÜLET A SZENTPÉTERI KAPUBAN

FORRÁS: MŰÉPÍTÉSZ

CSORBA-TELEP – KELETI VÁROSKAPU – ZSOLCAI KAPU

A városrész Miskolc közigazgatási területének keleti részén helyezkedik el, három egység alkotja.

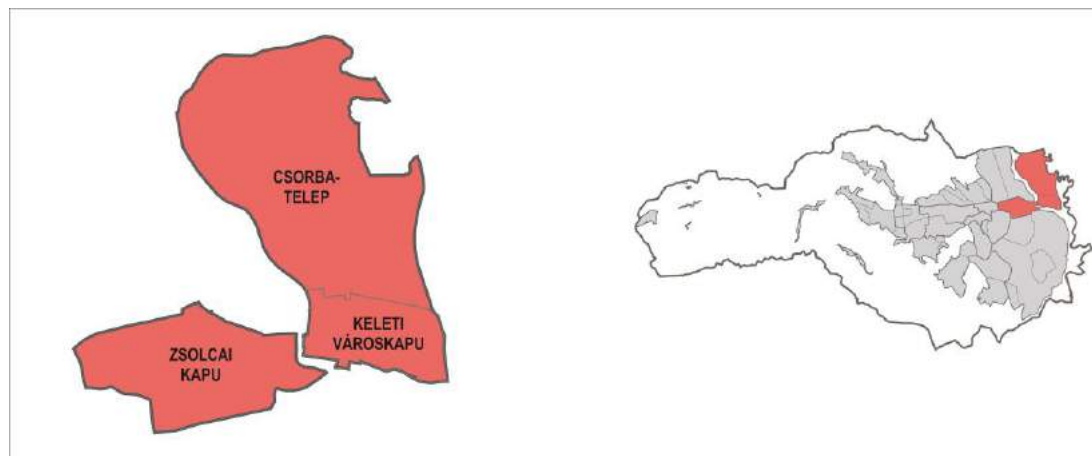
A Zsolcai kapu térségének beépítése, hasznosítása a 19. század elejétől folyamatosan történt. Az első komolyabb építmény a Sóház és a hozzá kapcsolódó raktárak épülete volt, melyet számos ipari üzem, lakóépület követett, majd a Gömői pályaudvar kiépítésével kialakult a város egyik fontos ipari-kereskedelmi térsége.

A Keleti városkapu a 20-21. század fordulóján beépült, főként gazdasági, kereskedelmi egységeknek helyet adó terület.

Csorba-telep a Sajó mentén elterülő, napjainkban javarészt beépítetlen, mezőgazdasági hasznosítású terület, Miskolc legkiterjedtebb bányatávéval a Csorba-tóval.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Belvárost övező terület
- Gazdasági kereskedelmi terület
- Gazdasági kereskedelmi területté átalakuló nagyparcellás mezőgazdasági terület
- Térségi jelentőségű intézményi terület
- Rekreációs terület
- Lakótelepi, társasházi terület
- Kertes, családi házas terület
- Nagyparcellás mezőgazdasági terület
- Erdős, fás terület
- Vizek és környezetük
- Közlekedési terület

BÁNYAKAPITÁNYSÁG A ZSOLCAI KAPUBAN

FORRÁS: BÜKKI IMRE

GÖRÖMBÖLY – HEJŐCSABA

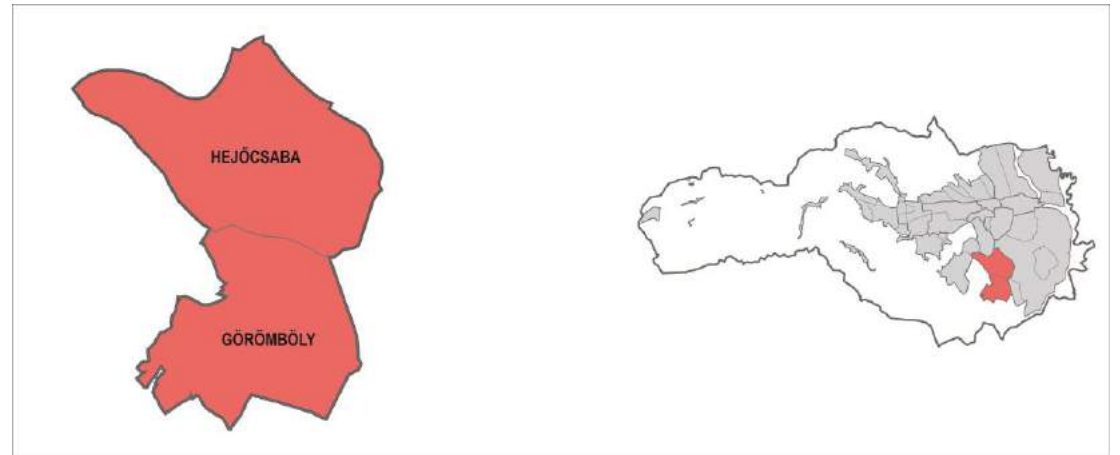
A Görömböly és Hejőcsaba alkotta városszrész Miskolc közigazgatási területének déli részén helyezkedik el.

Hejőcsaba nevét a területen átfolyó meleg vizű patakról a Hejőről kapta. A település első okleveles említésére 1067-ben került sor, mint a Miskolc nemzetség birtoka. Az eredetileg mezőgazdaságra berendezkedett településen 1890-ben cementgyár épült. Majd az egykor önálló község Miskolchoz történő csatolására 1945-ben került sor. Mára Hejőcsaba teljesen egybeépült a várossal, annak egységes részét képezi.

Görömböly egykor különálló község Miskolc határában, mely önállóságát 1950-ben veszítette el. A történelmi Görömböly részét képezte Miskolctapolca is. Nevének első okleveles említése 1358-ból származik. A dombos vidéken elhelyezkedő település híres volt boráról, pincésora ma is jelentős értéket képvisel.

A városszrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Gazdasági kereskedelmi terület
- Térségi jelentőségű intézményi terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Lakótelepi, társasházi terület
- Kertes, családi házas terület
- Kisparcellás mezőgazdasági terület
- Nagyparcellás mezőgazdasági terület
- Erdős, fás terület
- Vizek és környezetük
- Közlekedési terület

GÖRÖMBÖLYI KÖZINTÉZMÉNY

EGYETEMVÁROS - TAPOLCA

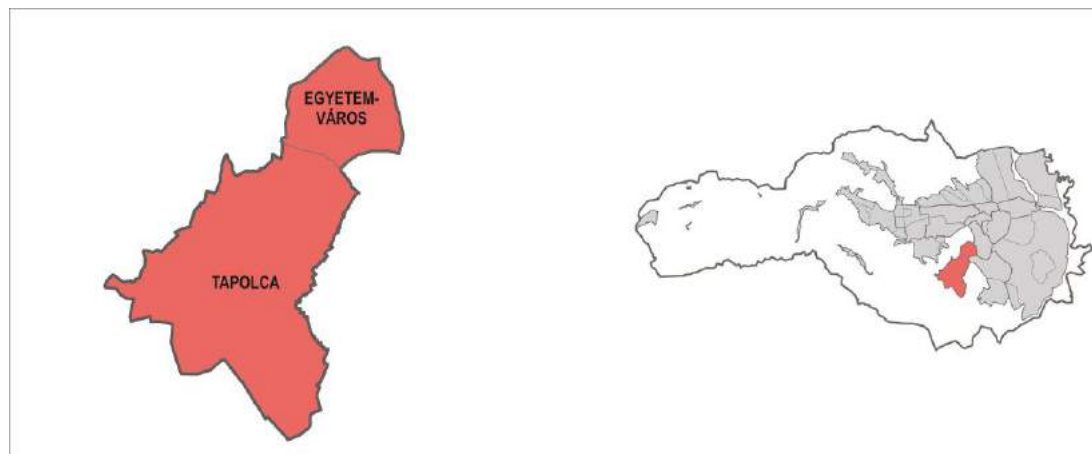
Az Egyetemváros-Tapolca városrész a Belvárostól délnyugatra helyezkedik el. Miskolc fontos oktatási és turisztikai központja.

Egyetemváros a Miskolci Egyetem oktatási épületeinek, sport létesítményeinek, kollégiumainak, gazdasági, igazgatási egységeinek helyet adó terület, melyet 1950-ben jelöltek ki a Sopronból Miskolcra költöző akkori Nehézipari Műszaki Egyetem helyéül. Területe napjainkban szépen parkosított, jelentős zöldfelülettel rendelkezik.

Tapolca a Hejő-patak völgyében, a Bükk hegység keleti részén helyezkedik el. Területe az ősidőktől lakott, üdülőterületté válása a 20. század elején vette kezdetét. Az üdülőhellyé válás nyomán folyamatosan jelentek meg a különböző vendéglátó egységek, lakóépületek és villák, melynek középpontjában a gyógyvíz állt. A településrészt 1950-ben Görömbölyvel együtt Miskolchoz csatolták.

A városrész területén elhelyezkedő karakterterületek:

- Térségi jelentőségű intézményi terület
- Rekreációs terület
- Települési jelentőségű zöldfelület
- Kertes, családi házas terület
- Kertes, családi házas területté átalakuló kisparcellás mezőgazdasági és erdős terület
- Borházas terület
- Kisparcellás mezőgazdasági terület
- Erdős, fás terület
- Vizek és környezetük
- Közlekedési terület

AZ EGYETEMVÁROS KÖRCSARNOKA

4. ÖRÖKSÉGÜNK

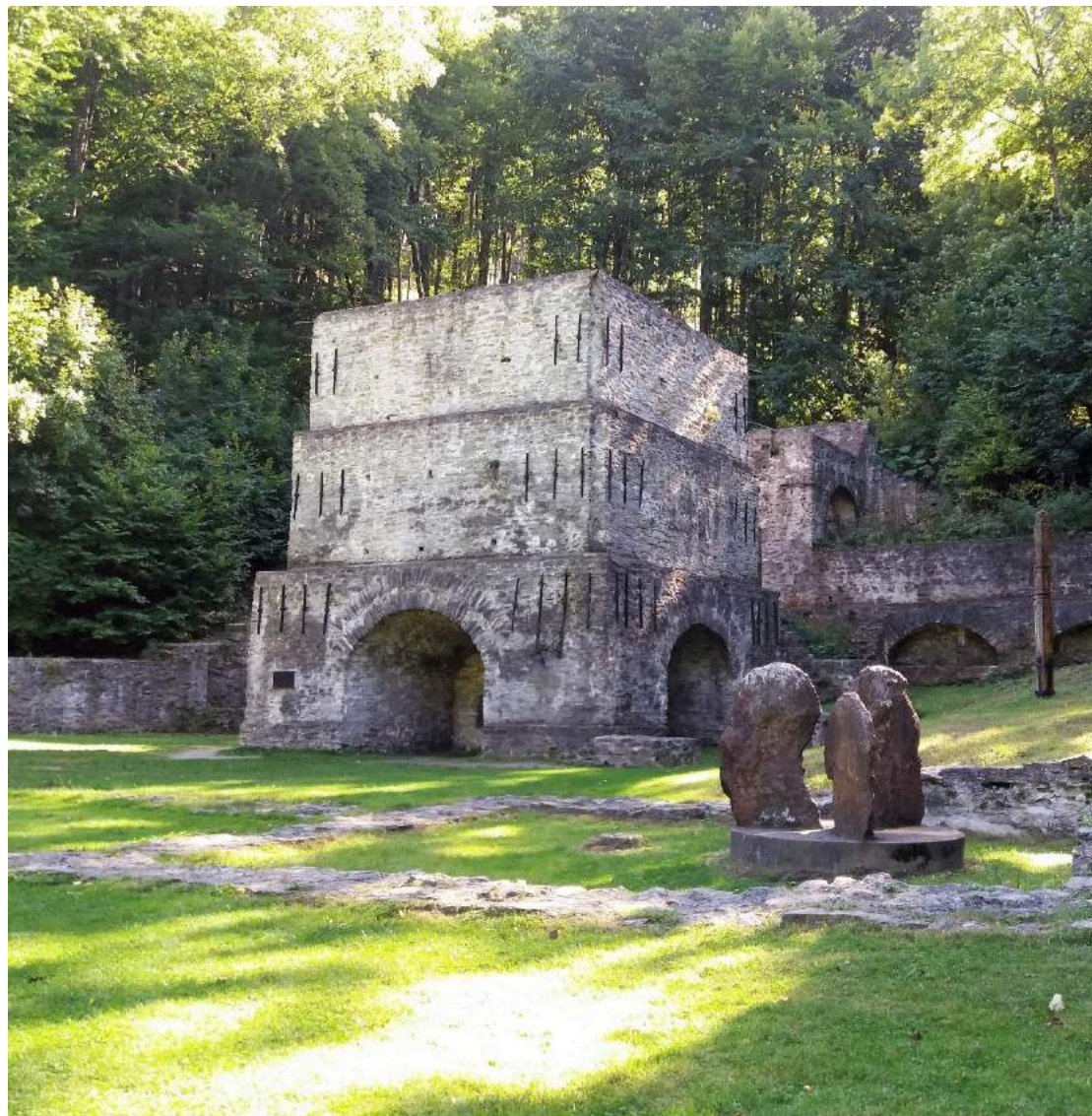
Miskolc örökségi elemekben gazdag. Az értékek sorába tartoznak az építészeti értékek, a táji és természeti értékek és az olyan egyéb értékek, mint a hagyományok, népszokások, legendák. Gondoljunk csak az Eszter harang legendájára vagy a kocsonyára, amelyben a béka pislog, de olyan rejtélyes helyek is találhatóak a városban, mint a Szikla vagy a Kocka.

Jelen fejezetben az építészeti és táj- természeti értékek kerülnek tárgyalásra. A teljes kiadvány a jogszabályi környezetnek megfelelően az épített környezettel foglalkozik elsősorban.

ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

Az építészeti örökség kiemelkedő elemei nemzetközi, országos és helyi építészeti örökség részeként nyilvánítható védetté. A nemzetközi építészeti örökség, Világörökség, olyan érték, amely egyedisége miatt nemzetközi szempontból is kiemelkedő, ennél fogva megőrzése és védelme az egész emberiség számára kiemelkedő fontosságú. Miskolc nem rendelkezik világörökségi vagy világörökségi várományos helyszínnel. Az építészeti örökséghez tartoznak a műemlékek, műemléki környezetek, műemléki jelentőségű területek és a történeti tájak, melyek fenntartása és megővése közérdek.

Miskolc bővelkedik nemzeti értékekben, területén 150 darab régészeti lelőhely és 106 darab műemlék található.

ÚJMASSAI ŐSKOHÓ

AZ AVASI REFORMÁTUS TEMPLOM HARANGTORNYA

DIÓSGYŐRI VÁR

FORRÁS: MIKOM (KUPCSIK S.)

Kiadványuknak nem feladata a város területén található összes érték részletes ismertetése, azonban néhány kiragadott elemen keresztül kísérletet teszünk a gazdag építészeti örökség szemléltetésére.

Miskolc műemlékei nagyarányban lakóházak, templomok vagy ipari tevékenységhez köthető épületek, építmények, illetve intézmények. A számos védelem alatt álló épület közül példaként hozható a Hajós Alfréd tervezte Weidlich-palota, mely a Széchenyi utca legnagyobb tömegű bérháza, Herman Ottó nyaralója, a gótikus stílusban épült avasi református templom, a Deszkatemplom, Magyarország egyik legrégebbi ipari műemléke az újmassai őskohó, a Wälder Gyula tervei nyomán emelt neobarokk Zenepalota, a Városháza, illetve a középkori lovagvár, Diósgyőr vára.

DESZKATEMPLOM

Az építészeti örökségnek azon elemei, melyek nem állnak országos védelem alatt, de megjelenésüknél, településképi vagy településszerkezeti jelenségüknél fogva a település szempontjából kiemelkedőek, az ott élők kultúráját híven tükrözik helyi védelem alá helyezhetőek. A helyi építészeti örökség értékeinek feltárása, számbavétele, védetté nyilvánítása, megőrzése és fejlesztése a települési önkormányzat feladata. A védetté nyilvánításról, annak megszüntetéséről, a védettséggel összefüggő korlátozásoktól és kötelezettségekről a települési önkormányzat rendeletben dönt.

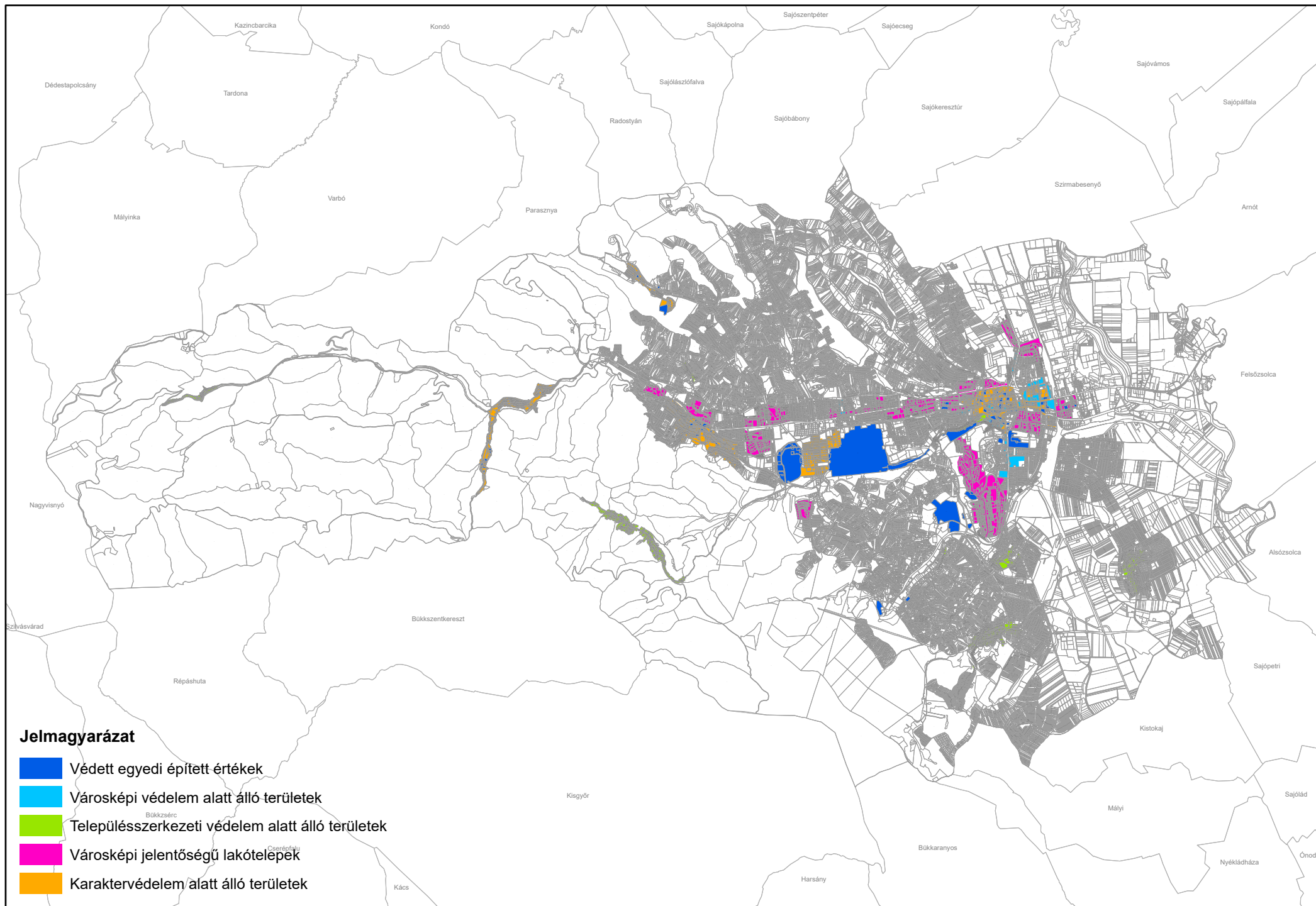
Miskolc területén száznál is több területi és egyedi védelemmel érintett elem került kijelölésre, mely öt kategóriába sorolva került feltüntetésre.

Helyi védett építészeti örökség kategóriái:

- Karaktervédelem alatt álló területek (pl.: forma, anyag, szín)
- Városképi védelem alatt álló területek (pl.: utcakép)
- Településszerkezeti védelem alatt álló területek (pl.: beépítési mód, utcahálózat)
- Védett egyedi épített értékek
- Városképi jelentőségű lakótelepek

KARAKTERVÉDELEM ALATT ÁLLÓ TÖRTÉNELMI BELVÁROS

TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

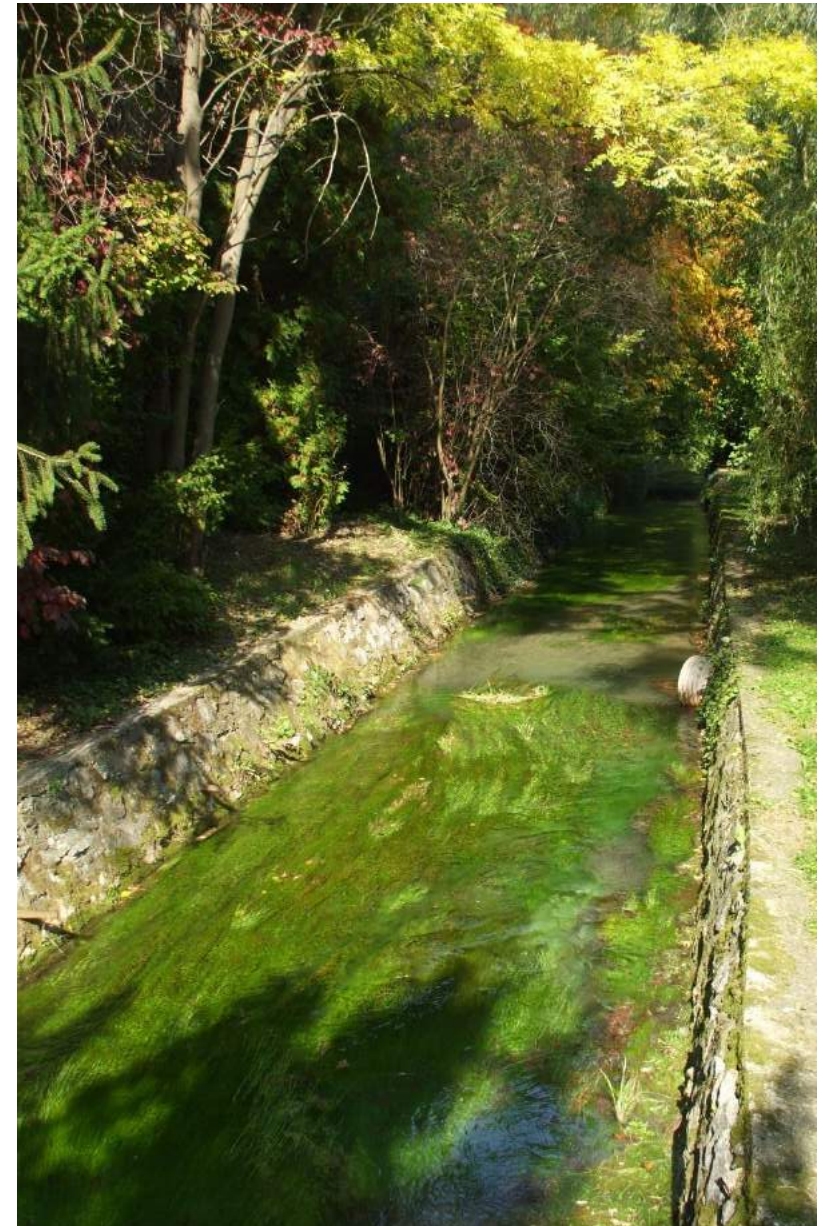
Miskolc az Északi-középhegység peremén, a hegyvidék és a síkság találkozásánál fekszik. A város fő tömege a hegységperem dombjai közé ékelődő a Szinva-völgyben és az arra felfűződő mellékvölgyekben helyezkedik el.

A település domborzati adottsága igen változatos, felszíne lépcsőzetes. Legalacsonyabb területei a Sajó és Szinva árterén helyezkednek el, magasságuk 110-120 méter körüli. Ezt követi a 250-300 m magas Avastól Diósgyőrre tartó Alacsony-Bükk területe, majd a Diósgyőrtől Lillafüredig tartó 400-600 méter magas Középső-Bükk. Miskolc legmagasabban fekvő területe a 600-900 méter magas Bükkfennsík (Magas-Bükk), mely gazdag formakincsrel rendelkező karszfennsík. Legmagasabb csúcsa a 945 méter magas Borovnyák-tető.

A város felszíni vizekben gazdag, fő vízfolyásai a település déli határát képező Sajó, a területét kelet-nyugati irányba átszelő Szinva-patak és mellékvizei, illetve a Garadna. Jelentősebb tavai a bányászat következtében kialakult Csorba-tó, a Garadna-völgyi pisztrángos tavak, valamint a Garadna-patak felduzzasztásával létrehozott Hámori-tó.

Miskolc természeti értékekben igen gazdag település, a védett természeti területek, elemek szinte minden kategóriája képviselteti magát a településen a nemzetközitől az országos védelmen át a helyi védelemig.

A település közigazgatási területének közel fele nemzetközi védelem alatt álló Natura 2000 terület. A Natura 2000 hálózat az Európai Unió Madárvédelmi-, valamint Élőhelyvédelmi irányelvei alapján létrehozott természetvédelmi hálózat, amelynek célja az Európai Unió területén található kötelezően megőrizendő természetes élőhely típusok, állat-, és növényfajok védelme. A Natura 2000 hálózat két típusa a madárfajok védelmére kijelölt Különleges Madárvédelmi Területek, valamint a növény-, és egyéb állatfajok védelmére kijelölt Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Területek is képviseltetik magukat a településen.

A HEJŐ MISKOLCTAPOLCÁN

NAGYMEZŐ

FOTÓ: GERGELY PÉTER

Miskolc területét érintő Natura 2000 területek:

- Natura 2000 Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Területek
 - Bükk-fennsík és Lök-völgy
 - Kisgyőri Ásottfa-tető - Csókás-völgy
 - Miskolctapolcai Tatár-árok - Vörös-bérc
 - Sajó-völgy
- Natura 2000 Különleges Madárvédelmi Területek
 - Bükk hegység és peremterületei

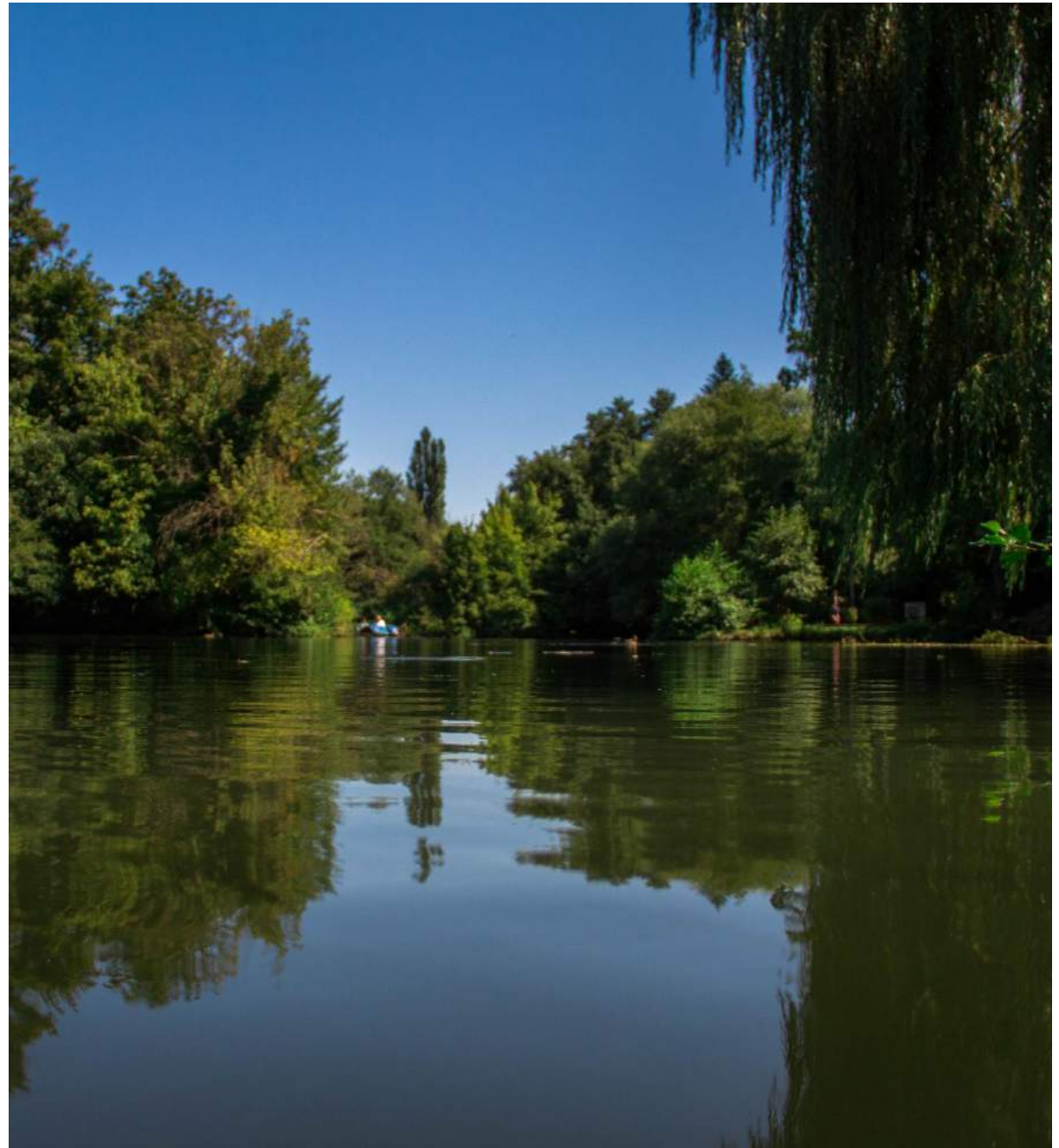
Országos jelentőségű védett természeti területek és értékek közé tartoznak az egyedi jogszabállyal védett természeti területek, mint a Bükki Nemzeti Park, illetve a törvény erejénél fogva (ex lege) védett természeti területek például lápok, földvárak, források, víznyelők, barlangok.

Miskolc területének közel egyharmada a Bükki Nemzeti Park védelme alatt áll. A Bükki Nemzeti Park hazánk harmadik nemzeti parkja. Területe csaknem az egész Bükk hegységre kiterjed. Rendeltetése, hogy védje a bükki középhegységi táj jellegzetes arculatát, megőrizze természeti és kulturális értékeit, biztosítsa a kutatáshoz szükséges feltételeket, segítse a természeti környezetben eltöltött idő kulturált felhasználását, illetve szolgálja az értékeinek megismerésére irányuló turizmust.

Az egyes települések önkormányzatai helyi rendeletben védetté nyilváníthatnak természeti területeket, ezek a helyi jelentőségű védett természeti területek, melyek védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek vagy természeti emlékek. Ezen területek fenntartása a települési önkormányzat hatáskörébe tartozik. Miskolc területén 16 darab önkormányzati rendelettel védetté nyilvánított helyi jelentőségű védett természeti terület található.

Helyi jelentőségű védett természeti területek:

- Boldogasszony papucs termőhely
- Dr. Greutter István egyedi fa- és növénygyűjteménye
- Dr. Kovács Miklós rózsagyűjteménye
- Égeres növénytársulás a Majális parkban
- Gárdonyi Géza Művelődési Ház (Bárczy-kastély) parkja
- Mexikóvölgyi Kőszál oldal
- Miskolc-Avasi arborétum
- Miskolc-Bulgárföldi fekete nyárfa
- Miskolc-Görömbölyi gyurgyalag fészkelőhely és bányató
- Miskolctapolcai felhagyott Vár-hegyi kőbánya
- Miskolctapolcai Kis-köves
- Miskolctapolcai parkrendszer
- Mocsárciprus a Junó szálló előtt
- Mocsárciprus a Szatmári Király Pál utcában
- Vár utcai gesztenyefasor
- Vár utcai törökmogyorófák

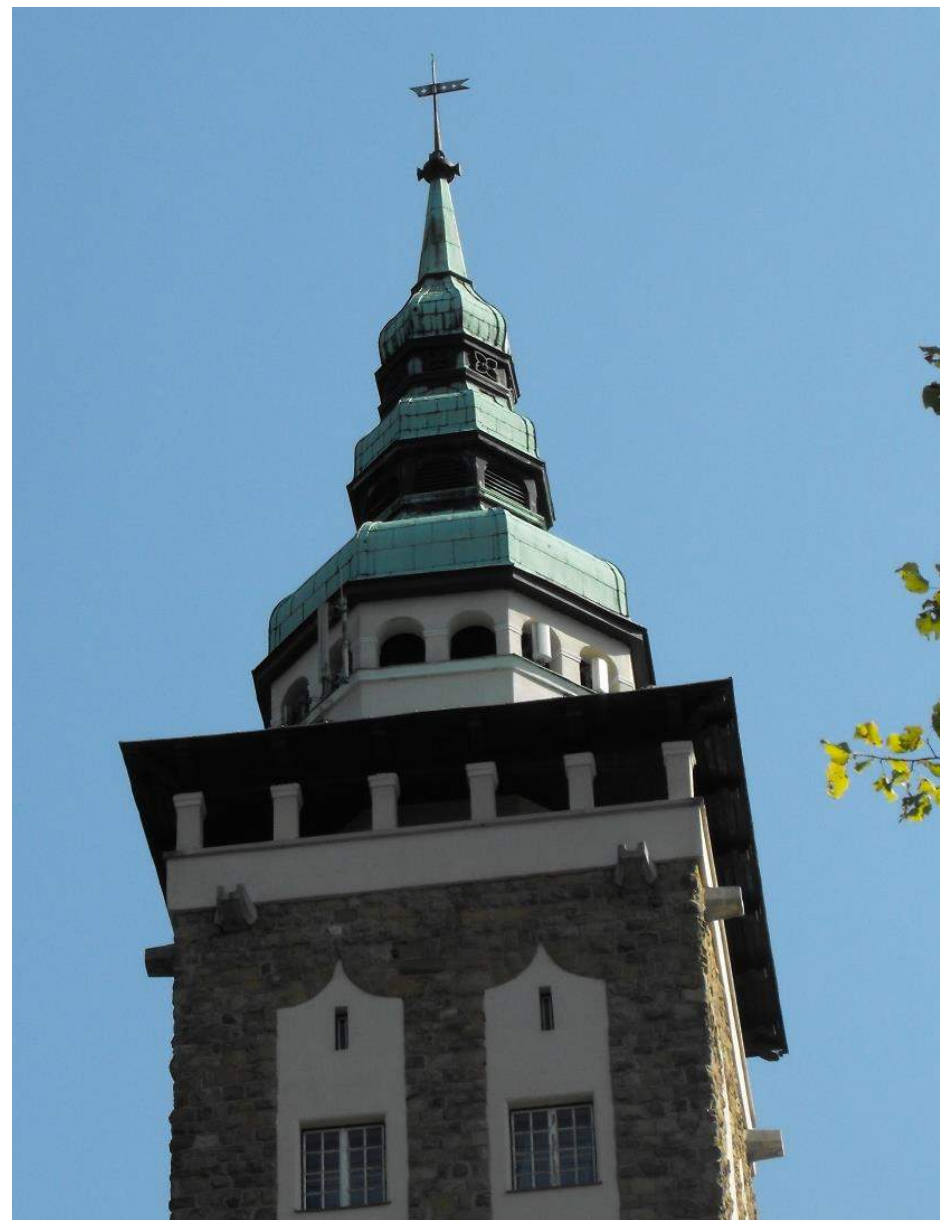
A MISKOLCTAPOLCAI PARKRENDSZER, MINT HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET

5. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK

A karakterterületek lehatárolásának előfeltétele, hogy meghatározzuk, mely elemek határozzák meg a karaktert. Szakmai alapon a következő elemek kölcsönöznek eltérő megjelenést egy-egy településrésznek:

- Telek környezetéhez kötött elemek:
 - Morfológiai viszonyok
 - Látványelemek (kilátás, rálátás)
 - Térfalak
 - Teresedések
 - Színek
 - Növények
- Telekhez kötött elemek:
 - Telekszerkezet
 - Telekméret
 - Beépítési mód
 - Kerítéskialakítás
 - Növényzet
- Épülethez kötött elemek:
 - Épületmagasság
 - Épülettömeg
 - Tetőidom
 - Anyaghasználat
 - Nyílászárók
 - Részletképzés
 - Színek

Fenti elemek együttes hatásaként sorolhatjuk be adott területet egyik, vagy másik karakter-kategóriába. A különböző területi szintű elemek közül több is meghatározhatja a karaktert, de előfordul, hogy egyik, vagy másik elem túlsúlya alapján is besorolható a terület a szomszédságtól eltérő karakterbe. A Kézikönyv által beazonosított, eltérő karakterű településrészek és jellemzőik bemutatása az alábbiakban szerepel.

A LILLAFÜREDI PALOTASZÁLLÓ TORNYA

A karakterterületek lehatárolása és megnevezése több tényező együttes hatásaként értelmezhető.

Fontos szempontnak tekintettük a Város tagolt rendszerén belül azokat az azonos, vagy nagyon hasonló tulajdonságoknak a megtalálását, amelyek alapján a felosztás egy kezelhető számú területrész megjelenéséhez vezethet. A morfológia, az utcaszerkezet, a beépítési mód és az épületek mind-mind meghatározó tényezők a karakter megjelölésénél. Emellett azonban az átalakulás jegyeit mutató részek, illetve a fejlesztésre tervezett területek is megkülönböztetést igényelnek. Az utóbbiak megítélése a mai látvány szemszögéből talán kérdéses, azonban a területre szóló javaslatok megfogalmazásánál már látható a besorolás jelentősége. Mást mond ugyanis az ember, ha egy mezőgazdasági használatban hosszú távon megmaradó területre kíván ajánlásokat tenni és mást, amikor a mezőgazdasági használatból átalakuló terület fejlesztésére fogalmazza meg elvárásait.

Fontos volt mindezek mellett, hogy a beazonosítással a valóban jellegzetes elemeket emeljük ki, hiszen kevés karakter mutat tisztán megjelenő ismérveket, döntő többségük már keveredett állapotba került. Tisztában kell lennünk azzal, hogy a korok lenyomata a Város egészén megjelent. A lakótelepek szerves fejlődést nélkülöző, környezetidegen helyzete, az aktuális trendeket felmutató, ám a szomszédos épületektől való eltérésre törekvő építkezések nyomán szinte egyetlen stílus-azonos helyszín sincsen a Városban. Jelen Kézikönyv sem az öncélú azonosulást kívánja elérni. Ezzel ugyanis kimondanánk, hogy valamelyik korábbi beépítés az elvárás, a kortárs elemek megjelenése nem kívánatos. Nem ezt szeretnénk üzeni. Szándékunk a látvány kedvezővé formálása azáltal, hogy a karakterelemek

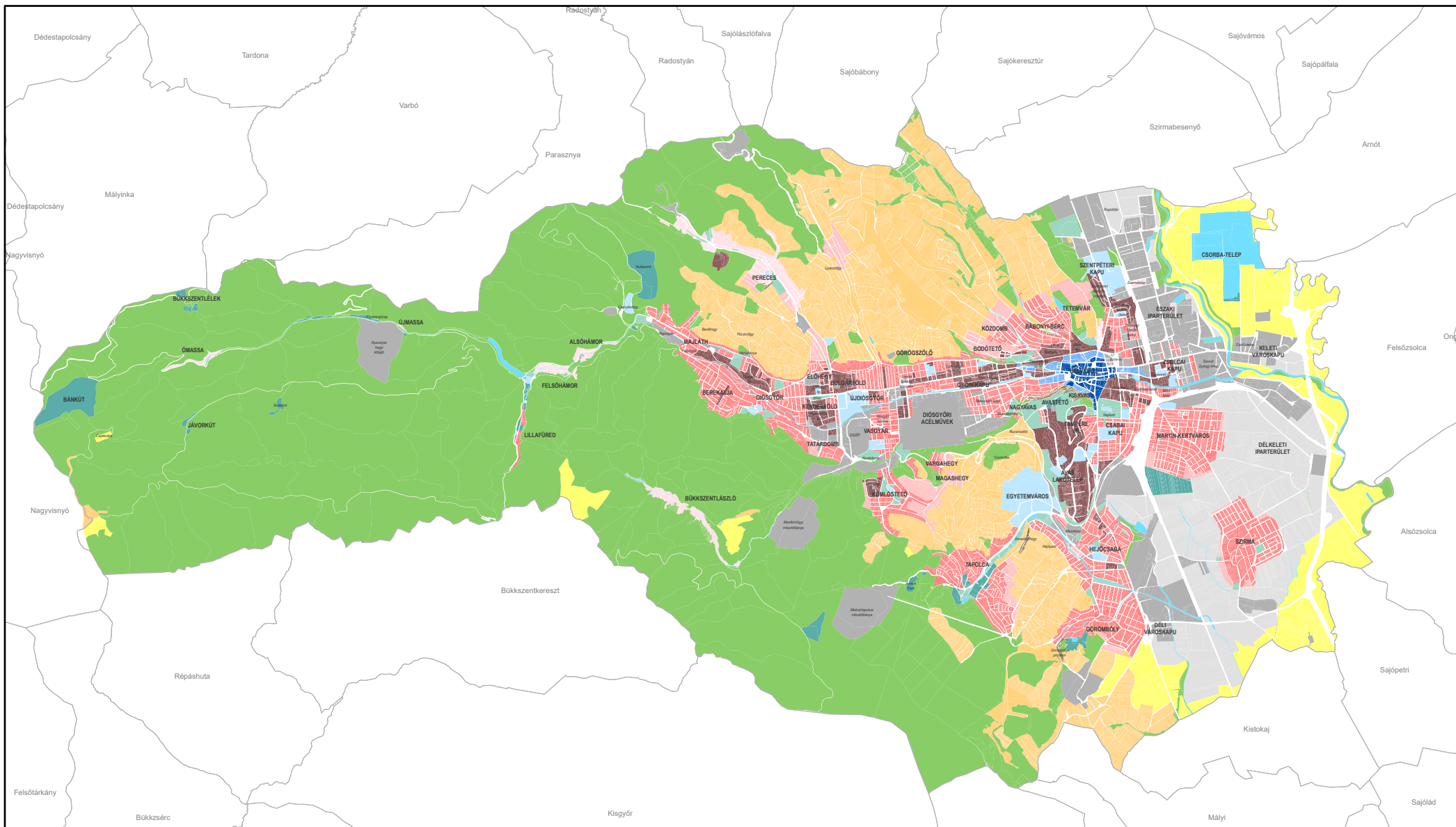
felismerésével, az ezekhez való bizonyos alkalmazkodást várunk el, a mechanikus megfelelés helyett.

Fontos volt továbbá, hogy jelezzük, a település név szerint elkülönülő építőelemeit nem kívánjuk önálló karakterterületbe sorolni. Itt vannak például a lakótelepek, amelyek tömszerű megjelenésük, a szomszédos beépítési módoktól homlokegyenest eltérő elrendezésük, valamint magassági különbségük okán sajátos részeket alkotnak a várostestben. Ugyanakkor Miskolc megítélésében betöltött szerepük mégis különböző, hiszen például az Avas távoli látványa hosszan kíséri a gyorsforgalmi úton közlekedőket, tehát megjelenése döntően hat Miskolc imázsára.

A javaslatok rendszere a megnevezett karaktereket követi. A javaslatok általános és sajátos elemeket egyaránt tartalmaznak. Emellett egy-egy elkülönülő területrész egyedi elvárásai is megemlítsésként kerülnek. A javaslatok mellett, hogy orientálják az építetőket, tervezőket, alapul szolgálnak a településképi rendelet előírásainak megfogalmazásához.

Az általános elemek a helyszíntől független, szakmai szempontok érvényesítését kívánják elérni. A sajátos elemek a Miskolc felépítéséből, elrendezéséből, arculati igényéből következő megfogalmazásoknak tekinthetők. Itt érvényesülnek a földrajzi, történeti adottságok jelentette kívánalmak. Mindkét javaslat-típus Miskolc arculati erősítésére szól, a Város hosszú távú fejlődési irányának érvényesítése szándékával.

A továbbiakban számolni kell azzal, hogy két rendelet szabályozása révén alakul a Város olyanná, ahogyan azt szeretnénk. Az egymásra támaszkodás, az egymás segítése a megoldás, ez vezet el a kitűzött cél teljesítéséhez, Miskolc arculatának fokozatos fejlődéséhez.

JELMAGYARÁZAT

K01 Belvárosi terület	K05 Térségi jelentőségű intézményi terület	K10 Kertes, családi házas területtől átalakuló kispárcellás mezőgazdasági és erdős terület	K14 Nagypárcellás mezőgazdasági terület
K02 Belvárost övező terület	K06 Rekreációs terület	K11 Kistelepülési terület	K15 Erdős, fás terület
K03 Gazdasági, kereskedelmi terület	K07 Települési jelentőségű zöldfelület	K12 Borházas terület	K16 Vizek és környezetük
K04 Gazdasági területtől átalakuló nagypárcellás mezőgazdasági terület	K08 Lakótelepi, társasházi terület	K13 Kispárcellás mezőgazdasági terület	K17 Közlekedési terület
	K09 Kertes, családi házas terület		

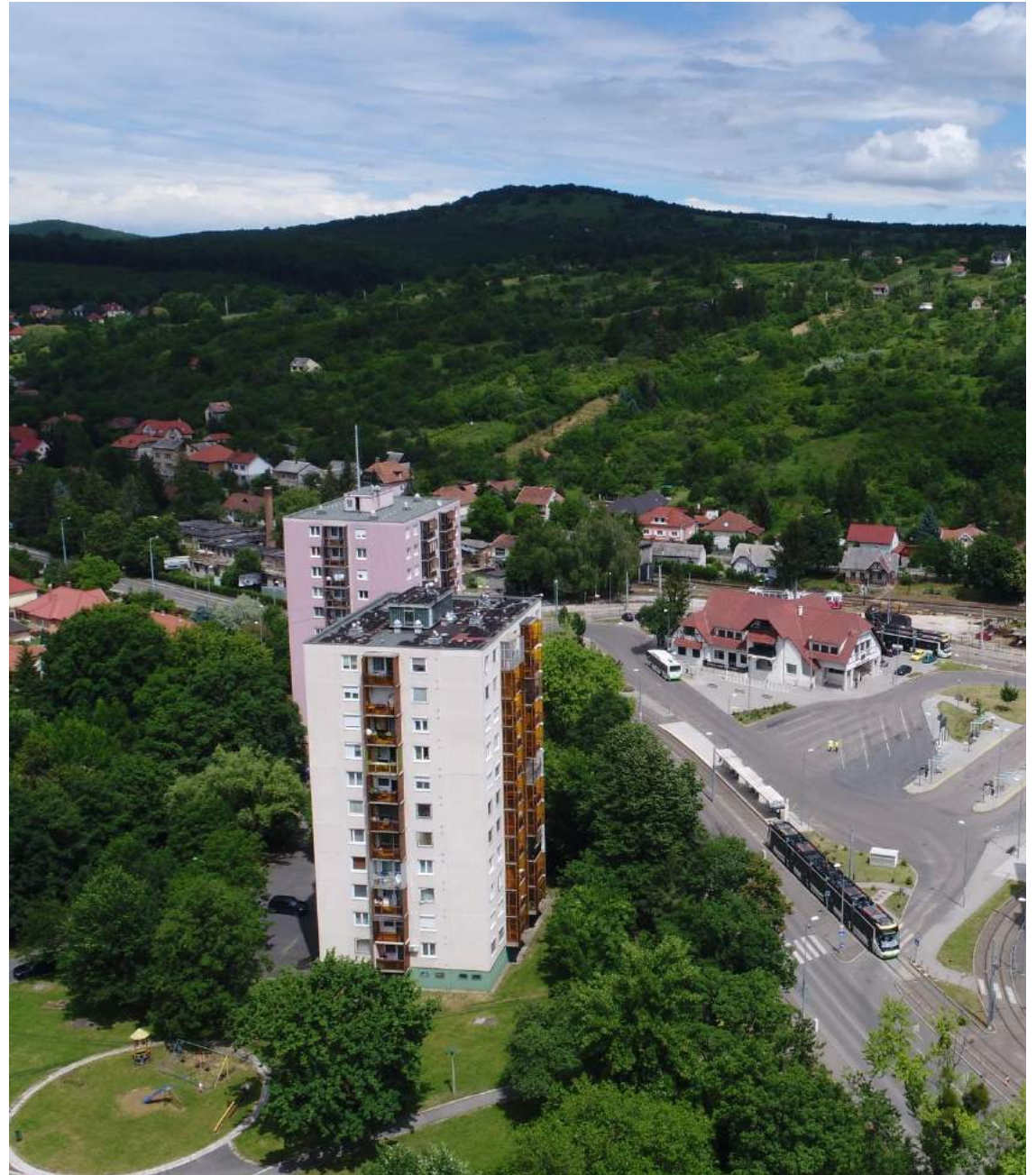

HŐSÖK TERE A MINORITA TEMPLOMMAL ÉS A FÖLDES FERENC GIMNÁZIUMMAL

FORRÁS: SERFŐZŐ PÉTER

Általános elvárások:

- Funkció és forma egységének, tömeg és homlokzat arányos megteremtése.
- Helyi védett értékek megőrzésének, vagy arculaterősítést hozó átalakításának preferálása.
- A kor lenyomatát visszatükröző építészeti értékek megteremtése a múltba merengő formák helyett.
- Völgyi jelleg figyelembe vétele.
- Növényállomány kiválasztásánál többretegű szempontrendszer (őshonosság, környezeti terhelés tűrés, invazivitás kerülés, díszítő hatás stb.) alkalmazása.
- Árnyékolásra alkalmas növénytelepítés.
- Harsány színek, fényreklámok, futófények, villogást-káprázást okozó megoldások kerülése.
- Épületgépészeti elemek utcai homlokzati megjelenésének elkerülése. Ennek elkerülhetetlensége esetén a homlokzat egységes megjelenését erősítő helyzetük megtalálása.
- Vezetékek hirtelen ötlettől vezérelt, átgondolatlan homlokzatra rögzítése helyett azok rejtett elhelyezési lehetőségének megkeresése. Látszó vezetékek esetében a homlokzati látvány szerepére való odafigyelés, megtervezett vonalvezetés.
- Zöldhomlokzatok, zöldtetők alkalmazása.
- Parkoló felületek nagy lombkoronaszintű fákkal történő beültetése.
- A természetvédelmi érték kategóriák természeti állapotának megtartása.
- Az érintett természeti elemek kilátás- és rálátásvédelmének biztosítása.

MAJLÁTH LAKÓTELEP A BAGOLYVÁRRAL

FORRÁS: MISKOLC MJV ÖNKORMÁNYZATA

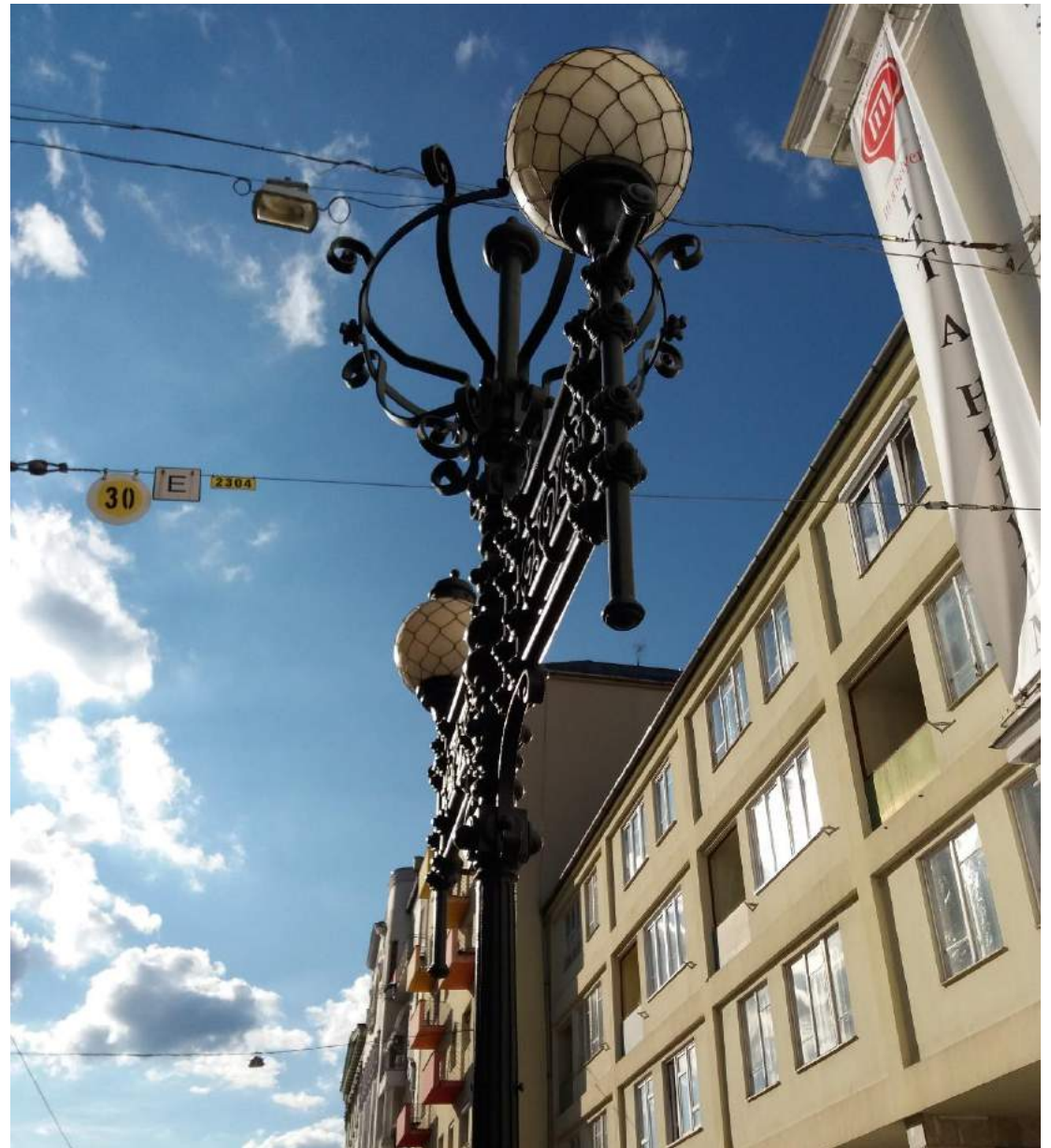
BELVÁROSI TERÜLET

A belvárosi karakterterület Miskolc lüktető szíve, a Széchenyi utcát és annak tágabb környezetét magában foglaló terület. Lehatárolása építészeti jegyek alapján történt, így nem azonos a sokkal kiterjedtebb Belvárossal, mint településrészszel, melynek beazonosítása is eltérő szempontok szerint jött létre.

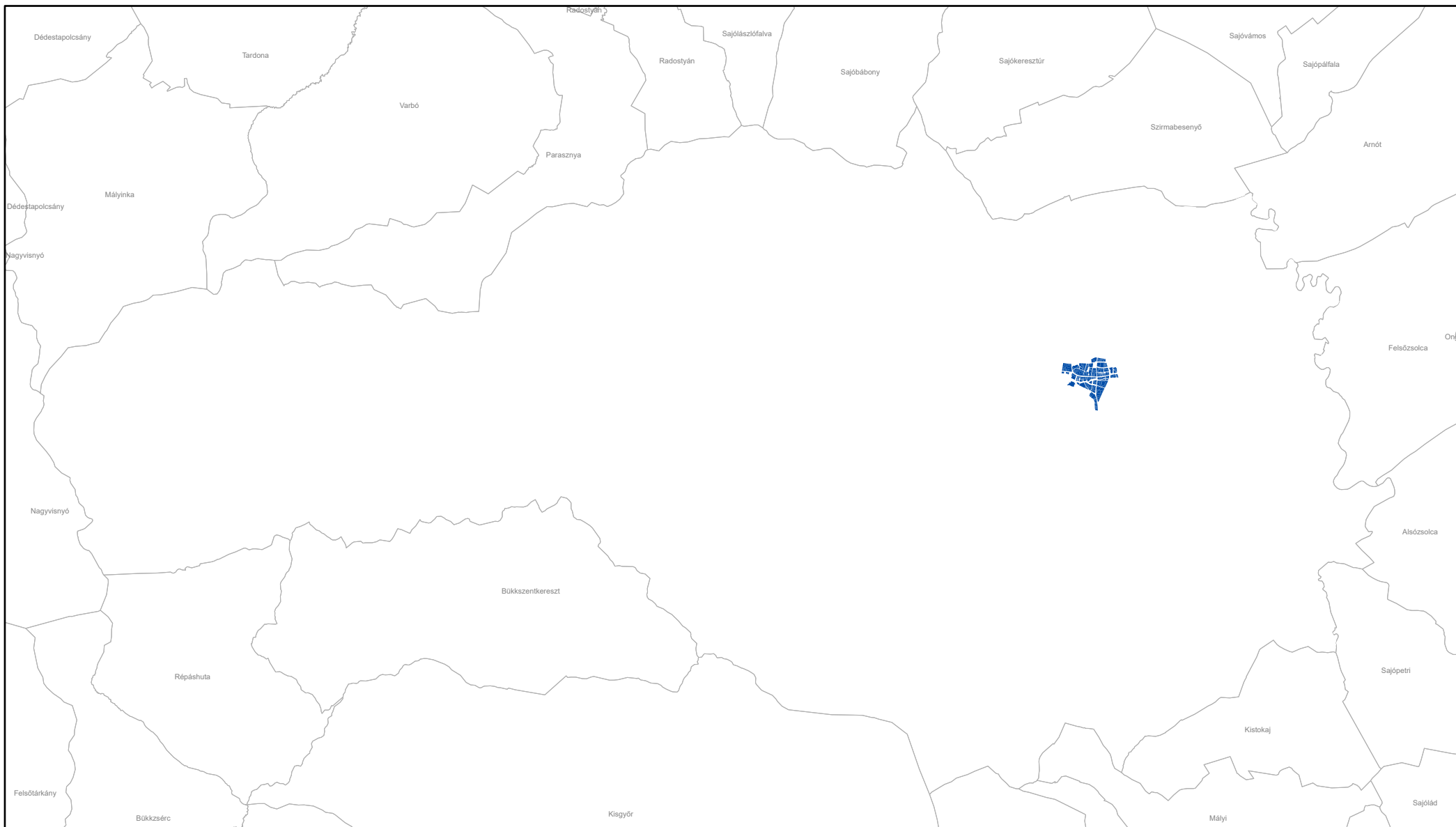
A belvárosban, így a Széchenyi utcában található Miskolc kulturális életének, meghatározó intézményeinek nagy része, a színházak, kiállítások, galériák. A történelmi épületek közül kiemelkedő jelentőségű a mai Magyarország első kőszínháza helyén felépült Miskolci Nemzeti Színház. De ne feledkezzünk meg Miskolc egyik legrégebbi lakóházáról, a Rákóczi házról (ma Miskolc Galéria), a város első áruházáról, a Weidlich-palotáról, valamint az egyik elsőként alakított gyógyszertárról, az Arany Szarvasról sem.

A belvárosi karakter meghatározó eleme az egykori görög kereskedők lakta Kossuth utca (itt található hazánk legmagasabb református temploma, a 76 méter magas Kakas-templom), Miskolc lehangulatosabb utcája, a Színészmúzeumnak helyet adó Déryné utca, a Kazinczy utca, a Városház tér, a Hunyadi utca, illetve a Kálvin János utca.

A belváros szerves történeti fejlődés nyomán létrejött karakterisztikus jellemzője a zárt sorú, utcavonalhoz illeszkedő beépítés, melyet változó szintszámú, barokk alapokon nyugvó részben eklektikus, részben szecessziós és klasszicista stílusú épületek szegélyeznek. A belváros képéhez hozzátartozik az Avas és a felbukkanó Szinva látványa is.

SZÉCHENYI UTCAI MILIÓ A SZÍNHÁZNÁL

JELMAGYARÁZAT

K01 Belvárosi terület	K05 Térségi jelentőségű intézményi terület	K10 Kertes, családi házas területté átalakuló kiscserecellás mezőgazdasági és erdős terület	K14 Nagyparcellás mezőgazdasági terület
K02 Belvárost övező terület	K06 Rekreációs terület	K11 Kistelepülési terület	K15 Erdős, fás terület
K03 Gazdasági, kereskedelmi terület	K07 Települési jelentőségű zöldfelület	K12 Borházas terület	K16 Vizek és környezetük
K04 Gazdasági területté átalakuló nagyparcellás mezőgazdasági terület	K08 Lakótelepi, társasházi terület	K13 Kiscserecellás mezőgazdasági terület	K17 Közlekedési terület
	K09 Kertes, családi házas terület		

SZÉCHENYI UTCA A HOTEL PANNONIÁVAL

MŰVÉSZETEK HÁZA

FORRÁS: MISKOLC MJV ÖNKORMÁNYZATA

SZÍNHÁZTÖMB MŰVÉSZBEJÁRÓJÁNAK HOMLOKZATA

ERZSÉBET FÜRDŐ RÉSZLETE

BELVÁROSI TERÜLET AJÁNLÁSAI

- Utcanyomvonalak megtartása, telekszerkezet léptékének megőrzése.
- Parkolásra igénybevett tömbbelsőket keretező meglévő épületudvarok szegélyezése, valamint teresedésekkel ellátott átközlekedő gyalogos útvonalak megteremtése.
- Jelentős foghíjbeépítések több szempont mérlegelésével megszülető megvalósítása.
- Történeti elemek kortárs megoldásokkal való kombinálása.
- Épületek magasságának szomszédos épületekhez való illesztése.
- Takaratlan tűzfalak kialakulásának kerülése.
- Egyes jelentős intézmények esetében a telek intenzív kihasználása az udvar lefedésével, tetőteraszos megoldással. Az elvesző zöldfelületek pótlása zöldtetővel, homlokzati zöldfelülettel, közterületi faültetéssel.
- Épületek földszinti belmagasságának lakóépületektől eltérő, attól magasabb elvárása.
- Helyreállításnál, rekonstrukciónál az egykori arculat, vagy arculatrészlet megtartására való törekvés.
- Történelmi elemek közé beékelődő, arculatában és minőségében attól jelentősen eltérő épületek átépülésének szorgalmazása.
- Szinva Kis-Velence hangulatát idéző, szakaszos visszaállítás, felszínre hozása.
- Víz-motívum alkalmazása.
- Belvárosi díszítő motívumok teljes körű gyűjteményének megteremtése. Mintagyűjtemény közkinccsé tétele, használatának preferálása.
- Burkolatok használatot tükröző, minőségre törekvő kiválasztása.
- Eltérő burkolatok találkozásának egyedi megoldása.
- Telkek meglévő zöldfelületi borítottságának intenzív használata, nagy lombkoronaszint megteremtése.
- Közterületek faállományának megtartása/felújítása/növelése.
- Sétálóutcában további zöldfelületi elemek lehetőségének megteremtése.
- Reklámok elhelyezési tilalmának – lehetőségek szerinti feloldása –, a település számára fontos eseményről való figyelemfelhívás, építési reklámháló, valamint információs vagy más célú berendezés elhelyezésének megengedése mellett.
- Korlátok, lámpatestek, útbaigazító táblák egységes megjelenésű kialakítása.
- Vezetékek földkábelben való elhelyezésének elvárása.
- Közműlétesítmények arculat-semleges elhelyezése.

TAVASZI SÉTÁLÓUTCA VILLAMOSSAL

FORRÁS: MIKOM

MADÁRTÁVLATBÓL

FORRÁS: MISKOLC MJV ÖNKORMÁNYZATA

BELVÁROST ÖVEZŐ TERÜLET

A belvárost övező karakter terület a belvárost körülvevő többnyire földszintes vagy egyemeletes, zárt sorú vagy félig zárt sorú, utcafrontos beépítésű utcák összessége. A terület jellegzetességeit többek között a Hunyadi János utca, a Petőfi Sándor utca és a Papszer utca egyes szakaszai szemléltetik legjobban.

A terület utcahálózatának alapvonása a szerves fejlődés során kialakult, nőtt szerkezet. Terepalakulatokhoz igazadó utcavonal vezetés.

BELVÁROST ÖVEZŐ TERÜLET JAVASLATAI

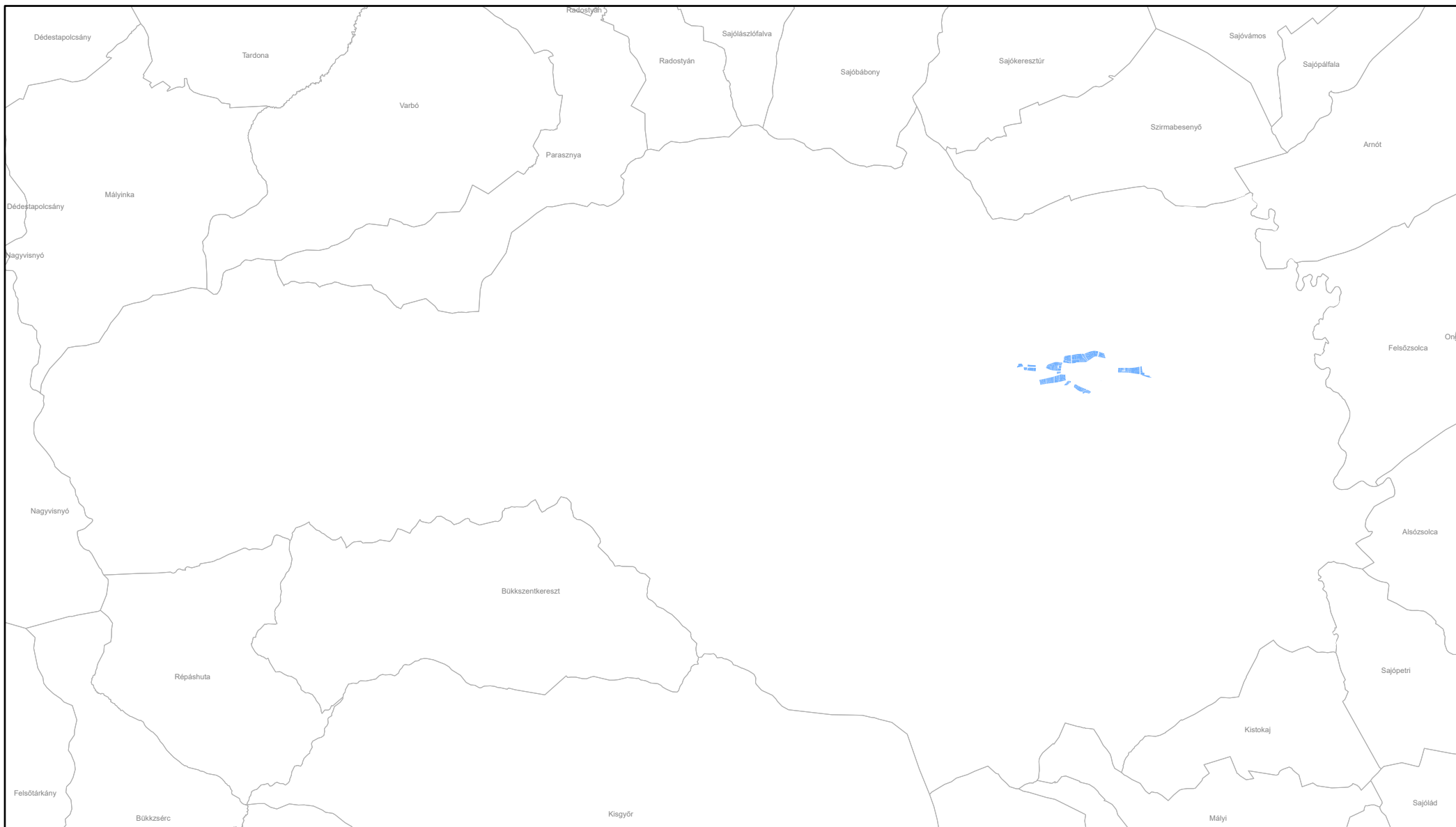
- A Belvárost körülölelő terület fejlődési irányként majdan a Belvárossá válás kerül megjelölésre.
- Az átépülés a telekállapotok megváltozását eredményezheti, de törekedni kell a telekstruktúra megőrzésére, valamint a meglévő épülettömegekhez történő alkalmazkodásra.
- Az egyedi, villajellegű épületek megőrzése is cél lehet, ugyanakkor törekedni kell az utcaszakaszonkénti egységes arculati megjelenés elérésére.

TORONYALAJ UTCA

PALÓCZY LÁSZLÓ UTCA

JELMAGYARÁZAT

	K01 Belvárosi terület		K05 Térségi jelentőségű intézményi terület		K10 Kertes, családi házas területtől átalakuló kiscsoporos mezőgazdasági és erdős terület		K14 Nagyparcellás mezőgazdasági terület
	K02 Belvárost övező terület		K06 Rekreációs terület		K11 Kistelepülési terület		K15 Erdős, fás terület
	K03 Gazdasági, kereskedelmi terület		K07 Települési jelentőségű zöldfelület		K12 Borházas terület		K16 Vizek és környezetük
	K04 Gazdasági területtől átalakuló nagyparcellás mezőgazdasági terület		K08 Lakótelepi, társasházi terület		K13 Kiscsoporos mezőgazdasági terület		K17 Közlekedési terület
			K09 Kertes, családi házas terület				

PETŐFI TÉR A JÓKAI MÓR UTCÁVAL

GAZDASÁGI, KERESKEDELMI TERÜLET

A karakterterület foglalja magába Miskolc nagyobb, összefüggő kiterjedésű ipari, kereskedelmi egységeit, bányászati területeit. Jelentős gazdasági, kereskedelmi területek helyezkednek el a Szentpéteri-, a Zsolcai-kapu, a Diósgyőri vasgyár és Hejőcsaba területén.

A város geológiai adottságainak köszönhetően területe ásványi nyersanyagokban gazdag. A miskolci bányák többsége építőkövek, mint mészkő és dolomit, illetve barnaszén kitermelésére létesült. Nagy kiterjedésű külszíni bányászati területek a Miskolctapolcai mészkőbánya, a Mexikóvölgyi mészkőbánya és a Nyavalyás hegyi kőfejtő.

Miskolcon a hagyományos iparágak kialakulása egészen a 18. századig nyúlik vissza, ekkor már fűrészmalma, papírgyára, sörfőzdéje, puskaporkészítő üzeme is volt a városnak, megjelentek az üveghuták és a vashámorok. A 19. században kohászati üzem épült, több nehéz-, könnyű- és élelmiszeripari üzem jött létre, fejlődött a barnakőszén-bányászat.

A rendszerváltozás súlyos visszaeséssel érintette a várost, átalakult a gazdaság szerkezete. A 21. század elejére megnövekedett a szolgáltató szektor (Miskolc Pláza, Szinvapark) jelentősége, hazai és nemzetközi nagyvállalatok (Bosch, Takata) és hipermarketek (Tesco, Metro, Auchan, OBI, Praktiker) jelentek meg.

A város gazdag múlttal rendelkezik az acél- és gépgyártás területén, a Diósgyőri Acélművek egykor az ország legnagyobb kohászati komplexuma, a térség legnagyobb munkaadója volt. A 2009-ben végleg megszűnt kohászat területén napjainkban kisebb cégek telepei mellett a Factory Aréna kapott helyet.

Az ipari területekhez köthető Miskolc legmagasabb építménye, a 150 méter magas Tatár úti Fűtőerőmű kéménye.

BÚZA TÉRI VÁSÁRCSARNOK

A CSANYIKVÖLGYI CHINOIN ZRT.